

Comeniuse õpetajapraktika programmi mõju analüüs

Kadri Vakmann

Lühikokkuvõte

Käesoleva küsimustiku eesmärgiks on analüüsida Comeniuse õpetajapraktika programmi toimimist Eestis. Töö selgitab välja hinnangud programmi toimimisele ja olulisusele, samuti esinenud probleemid ja kitsaskohad nii kunagiste praktikantide kui ka praktikante võõrustanud koolide perspektiivist. Selleks viidi läbi küsitlus mõlema sihtrühma seas. Analüüsi tulemusena antakse ülevaade praktikaprogrammi mõjust programmis osalenutele ning tuuakse välja ettepanekuid programmi veelgi paremaks toimimiseks ning tulevaste programmis osalevate praktikantide ning praktikante võõrustavate koolide kogemuse meeldivamaks ja kasulikumaks muutmiseks.

Autorist

Kadri Vakmann omab bakalaureusekraadi Tartu Ülikoolist riigiteaduste erialalt. Hetkel õpib ta Tartu Ülikoolis võrdleva poliitika magistriõppes. Varasemalt on tal töökogemus Poliitikauuringute Keskusest Praxis, kus ta on hariduspoliitika programmi juures teinud kaastööd erinevates projektides.

Tartu 2012

Teostatud SA Archimedes Hariduskoostöö keskuse tellimusel

Sisukord

Sissejuhatus	3
1 Ülevaade sihtgrupist ja küsitlusele vastanutest	4
1.1. Praktikandid.....	4
1.2. Praktikante vastuvõtnud koolid	7
2 Rahulolu praktikaprogrammiga.....	10
2.1 Praktikal osalemise motivatsioon.....	10
2.2 Praktikantide rahulolu	11
2.2 Praktikante võõrustanud koolide rahulolu.....	16
2.3 Probleemid	20
2.3.1 Praktikantidel esinenud probleemid	20
2.3.2 Praktikante võõrustanud koolidel esinenud probleemid.....	21
3 Praktikaprogrammi mõju	24
3.1 Mõju praktikandi arengule	24
3.2 Mõju vastuvõtvale koolile	30
4 Soovitused	32
Kokkuvõte.....	34
LISA 1 Praktikantide seas läbiviidud ankeetküsitlus.....	35
LISA 2 Praktikante vastuvõtnud koolide seas läbiviidud ankeetküsitlus.....	43

Sissejuhatus

Comeniuse õpetajapraktika on osa laiemast üldhariduskoolidele ning kõigile koolielus osalejatele suunatud Comeniuse programmist. Comeniuse programm on osa elukestva õppe programmist ning seda (sh õpetajapraktikat) finantseerib Euroopa Liit. Programmis osalevad 27 Euroopa Liidu liikmesriiki ning Island, Liechtenstein, Norra, Šveits, Türgi ja Horvaatia.

Comeniuse õpetajapraktika pakub võimalust kõrgkoolides õpetajakutseks ettevalmistavatel erialadel õppivatel üliõpilastel või õpetajakvalifikatsiooni omavatel, ent varem täiskohaga õpetajana mittetöötanud noortel sooritada praktika Euroopa riikide üldhariduskoolides. Programmi kaudu saavad praktikandid taotleda stipendiumi 13- kuni 45-nädalase praktika sooritamiseks Euroopa üldhariduskoolides. Samuti pakub programm võimalust koolidele praktikandi taotlemiseks teistest Euroopa riikidest¹.

Aastatel 2001-2009 osales Comeniuse õpetajapraktika programmis kokku ligikaudu 9200 tulevast õpetajat üle Euroopa. Aastatel 2007-2011 on Eesti üliõpilastest programmis osalenud 42 praktikanti; samas ajavahemikus on Euroopa praktikante vastu võtnud 25 Eesti kooli ning neis on praktika sooritanud kokku 31 praktikanti². Käesoleva küsimustiku sihtgrupiks on just needsamad ajavahemikus 2007-2011 a. Comeniuse õpetajapraktika programmis osalenud Eesti praktikandid ja Eesti koolid.

Küsimustiku eesmärgiks on selgitada välja programmis osalenute rahulolu erinevate praktikaprogrammi aspektidega; praktika vältel esinenud mured ja probleemid; ning praktika mõju isiklikule ja erialasele arengule.

Analüüsi fookuses on praktikantide hinnangud programmile, kuid lisamaks analüüsile täiendavat perspektiivi, on uuritud ka praktikante vastuvõtivate Eesti koolide kontaktisikute hinnanguid programmi toimimisele ja mõjule. Täpsemalt püüab küsimustik leida vastuseid järgnevatele küsimustele:

- Miks otsustas praktikant programmis osaleda?
- Milline on praktikandi rahulolu valitud kooliga ja sooritatud praktikaga üldiselt?
- Milline on kooli rahulolu praktikandiga? Kas tulevikus ollakse nõus programmis osalema?
- Millised olid praktikandi tegevused praktika jooksul (õppeaine- ning huvitegevus)?
- Milliseid probleeme praktika vältel esines nii praktikandil kui ka vastuvõtval koolil?
- Milline on olnud praktika mõju? Mõju praktikandi karjäärile? Mõju praktikandi isiklikule arengule? Praktikandi mõju koolile (õpilastele ja õpetajatele)?

Siinses küsimustikus püütakse nendes küsimustes selgust saada, võimaldades Comeniuse õpetajapraktikat Eestis koordineerival bürool edaspidi oma tegevuses olla veelgi teadlikum praktikantide ja praktikante võõrustavate koolide ootustest, muredest ja rõõmudest ning seeläbi muuta praktikakogemus kõigile osapooltele veelgi kasulikumaks ja meeldivamaks.

---

¹ SA Archimedes Hariduskoostöö keskuse koduleht

² Praktikante vahendava kohaliku büroo (SA Archimedes Hariduskoostöö keskuse) andmetel

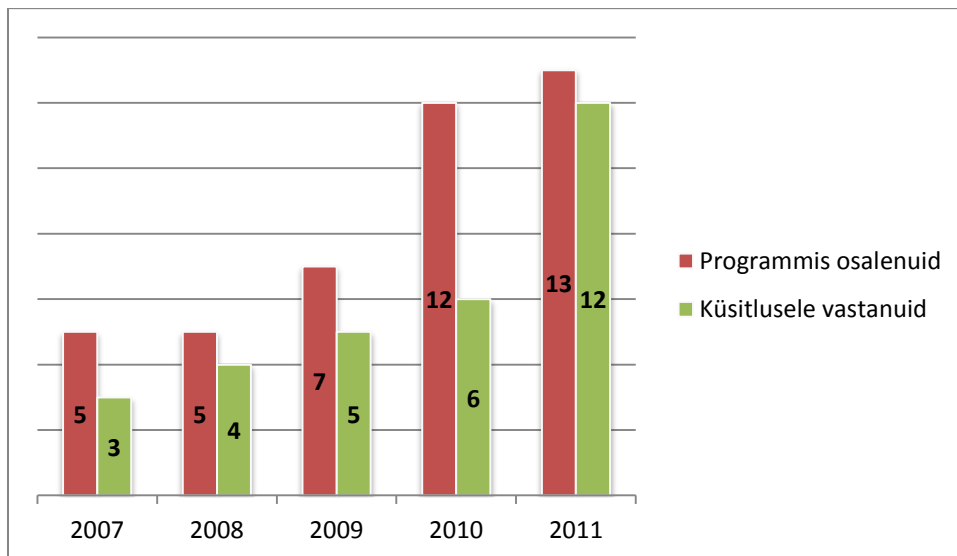
1 Ülevaade sihtgrupist ja küsitlusele vastanutest

Analüüsimeks Comeniuse õpetajapraktika programmi toimimist Eestis viidi läbi kaks ankeetküsitlust. Esimese ning ühtlasi ka mahukama küsitluse sihtgrupiks olid ajavahemikus 2007-2011 a. praktikat alustanud Eestist pärit Comeniuse programmis osalenud praktikandid. Teine küsitlus oli suunatud samas ajavahemikus Euroopa praktikante vastuvõtnud Eesti koolide kontaktisikutele.

1.1. Praktikandid

Ajavahemikus 2007-2011 a. alustas Comeniuse õpetajapraktikat kokku 42 Eestist pärit praktikanti. SA Archimedese Hariduskoostöö keskus, mis koordineerib praktikaprogrammi Eestis, omab kõigi praktikal osalenute kontaktandmeid (e-maili aadresse), mis andis võimaluse veebipõhise ankeetküsitluse edastamiseks tervele sihtgrupile. Tuleb tõdeda, et ehkki osad kontaktandmed võivad olla vananenud, on siiski iga aastakäigu praktikandid küsitlusele vastanute seas esindatud. Kõige aktiivsemalt vastasid küsitlusele 2011. aastal praktikat alustanud praktikandid (ehk viimane uurimise all olev praktikalend), mis on ka võrdlemisi loogiline tulemus, kuna nende kogemus ja emotsioon on kõige värskem. Praktikantide vastamisaktiivsus praktika alustamise aastate lõikes on kujutatud joonisel 1.

Joonis 1 Praktikantide vastamisaktiivsus praktika algusaasta lõikes

Sihtgruppi kuuluvast 42-st praktikandist vastas küsitlusele 30, mis on üsna kõrge vastamisaktiivsus, eriti arvestades seda, et paljude vastanute praktikakogemusest on möödas juba mitmeid aastaid.

Valdavalt on Comeniuse õpetajapraktikal osalejad naised – uuritava ajavahemikul on praktikat alustanud 38 naist ning vaid 4 meest. Küsitlusele vastanute hulgas oli naisi 27 ning mehi 3, mis vastab üsna hästi sihtgrupi tegelikule meeste-naiste suhtele.

Küsitlusele vastanute osas on näha vene keelt emakeelena kõnelevate praktikantide teatavat suhtelist ülesindatust võrreldes kogu sihtgrupiga – küsitlusele vastas 7 vene keelt emakeelena ning 23 eesti keelt emakeelena kõnelevat praktikanti, samas kui kõigi programmis osalenute puhul olid need numbrid vastavalt 8 ja 34. Kuna aga uuritav sihtgrupp on väike ning lisaks ei ole põhjust eeldada praktikantide emakeele erinevuste lõikes muude tunnuste märkimisväärset varieeruvust, siis ei nähta selles probleemi ning andmete kaalumist ei teostata.

Enamiku (üle poolte) Comeniuse õpetajapraktikal osalenute ning ka küsitlusele vastanute koduülikooliks oli Tartu Ülikool ning veidi alla poolte koduülikooliks oli Tallinna Ülikool. Vaid üks praktikaprogrammis osalenu tuli muust õppeasutusest (vt tabel 1).

Tabel 1 Praktikal osalenute koduülikool

Koduülikool praktika algushetkel	Kõik programmis osalenud	Küsitlusele vastanud
Tallinna Ülikool	18	13
<i>sh Haapsalu Kolledž</i>	9	7
Tartu Ülikool	23	16
<i>sh Narva Kolledž</i>	5	4
Muu õppeasutus	1	1
KOKKU	42	30

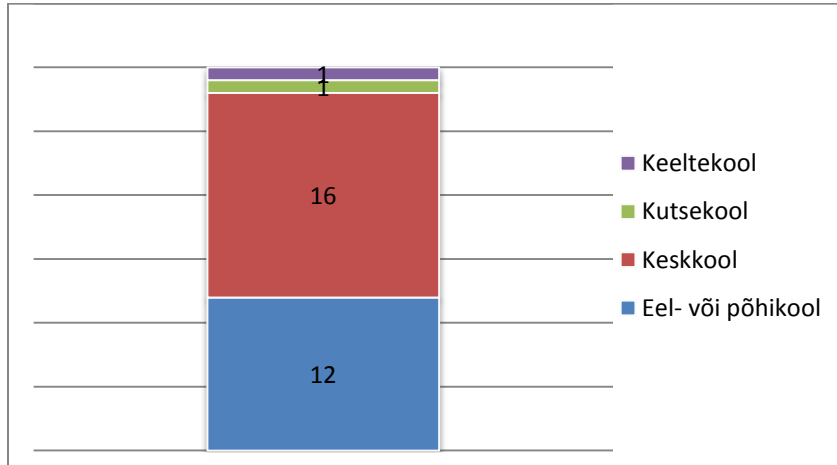
Comeniuse õpetajapraktika programmis osalenud Eesti praktikandid on oma praktika sooritanud kokku 15 erinevas Euroopa riigis (vt Tabel 2). Vaieldamatult kõige populaarsemaks sihtriigiks on olnud Hispaania – neljandik praktikantidest on just seal oma praktika sooritanud. Hispaaniale järgnevad populaarsuselt Rootsi, Prantsusmaa ja Suurbritannia, need riigid on igauks vastu võtnud 5 Eestist pärit praktikanti. Küsitlusele vastanute hulgas olid esindatud 12 erinevas riigis praktika sooritanud Eesti praktikandid.

Tabel 2 Eesti praktikantide sihtriigid

Sihtriik	Kõik programmis osalenud	Küsitlusele vastanud	Sihtriik	Kõik programmis osalenud	Küsitlusele vastanud
Hispaania	11	7	Belgia	1	1
Rootsi	5	5	Küpros	1	1
Prantsusmaa	5	4	Soome	1	1
Suurbritannia	5	3	Portugal	1	1
Austria	3	3	Tšehhi	1	0
Holland	2	2	Itaalia	1	0
Saksamaa	2	1	Sloveenia	1	0
Kreeka	2	1			
KOKKU				42	30

Enam kui pooled küsitlusele vastanud praktikantidest sooritasid oma Comeniuse praktika keskkoolis. Veidi väiksem osakaal (12 küsitletut) sooritas praktika eel- või põhikoolis ning keeltekoolis ja kutsekoolis sooritas oma praktika üks praktikant (vt joonis 2).

Joonis 2 Praktikantide arv kooli tüübiti

Kõigest viiendik (6 praktikanti) küsitluses osalenutest õpetas oma praktikaperioodi vältel sihtkoolis vaid üht ainet – kõigil kuuel juhtumil oli selleks üheks aineks inglise keel. Ülejäänud neli viiendikku (ehk 24) küsitlusele vastanud praktikanti õpetasid rohkem kui ühte ainet, kellest paljud isegi rohkem kui kahte ainet. Kõige populaarsemaks õpetatavaks ainevaldkonnaks olid vaieldamatult keeled eesotsas inglise keelega (Tabel 3). Küsitletud 30-st praktikant osalenust õpetas vähemalt ühte keelt 27 praktikanti, seal hulgas inglise keelt 22 praktikanti; mitut keelt õpetas kokku 8 küsitlusele vastanut, neist 2 praktikanti õpetasid kolme keelt ning 1 praktikant lausa nelja erinevat keelt. Üsna populaarne oli ka kunsti, muusika ja käsitöö õpetamine (9 vastanut) ning matemaatika ja kehalise kasvatususe õpetamine (mõlemat õpetas 5 vastanut).

Tabel 3 Küsitluses osalenud praktikantide poolt õpetatud ained

Õppeaine	Arv, mitu korda esines küsitletute seas
Keeled	39
Inglise keel	22
Eesti keel	8
Vene keel	2
Muud keeled	7
Kunst, ühiskond, kultuur	16
Kunst, muusika ja käsitöö	9
Kultuur, religioon, eetika	3
Ühiskonnaõpetus, majandus	4
Loodus- ja tehnoloogiateadused	12
Geograafia	2

Matemaatika	5
Loodus- ja keskkonnaõpetus	2
Füüsika ja tehnoloogiaõpetus (sh IT)	3
Kehaline kasvatus ja sport	5

1.2. Praktikante vastuvõtnud koolid

Ajavahemikus 2007-2011 a. on kokku 25 erinevat Eesti kooli Comeniuse programmi õpetajapraktikante vastu võtnud. Neli kooli on selles ajavahemikus vastu võtnud 2 praktikanti ning üks kool 3 praktikanti. Kokku on Eestis praktika sooritanud 31 Euroopa praktikanti.

Käesoleva küsimustiku analüüsi tarbeks saadeti ankeetküsitlus praktikante vastuvõtnud koolide Comeniuse programmi kontaktisikutele. Küsitlust ei õnnestunud saata kahe kooli kontaktisikutele, sest vastavad e-maili aadressid ei töötanud ja kirjad tulid tagasi.

Küsitlusele vastas kokku 14 Comeniuse programmi kontaktisikut ning nad kõik olid erinevatest Eesti koolidest. Kaks küsitlusele vastanud kontaktisikut olid oma koolis võõrustanud kahte Comeniuse praktikanti, küsitluses oli palutud neil aga vastata kõige hiljutisemale kogemusele tuginedes.

Uuritava ajavahemiku (2007-2011 a.) jooksul on Eesti üldhariduskoolides praktikal käinud 12 erineva Euroopa riigi noored tulevased õpetajad. Kõige enam on Eesti koolid võtnud programmi raames vastu praktikante Saksamaalt ja Prantsusmaalt, vastavalt 9 ja 5 praktikanti; Itaaliast on Eestis praktiseerinud 4 tulevast õpetajat ning Poolast 3. Ülejäänud kaheksast riigist on praktikante olnud alla kahe (vt täpsemalt tabel 4).

Küsitluses osalenud koolides on 12 riigist esindatud 8 riigi praktikandid – kõige enam Saksamaalt (6 praktikanti), Itaaliast (3 praktikanti) ja Prantsusmaalt (2 praktikanti), ülejäänud riikidest 1 praktikant.

On näha, et riigid, kust on kõige enam praktikante Eestis käinud, ei kattu täielikult Eesti praktikantide seas populaarseimate praktika sooritamise sihtriikidega. Kui Eesti praktikandid käisid vaadeldud perioodil kõige enam Hispaanias, Rootsis, Prantsusmaal ja Suurbritannias, siis Hispaaniast on Eestis käinud praktikal vaid üks noor õpetaja ning Rootsist ja Suurbritanniast mitte ükski. Samas Saksamaa, kust on Eesti koolides käinud kõige enam praktikante, ei ole jällegi Eesti praktikantide seas väga levinud sihtriik (vt ka tabel 2).

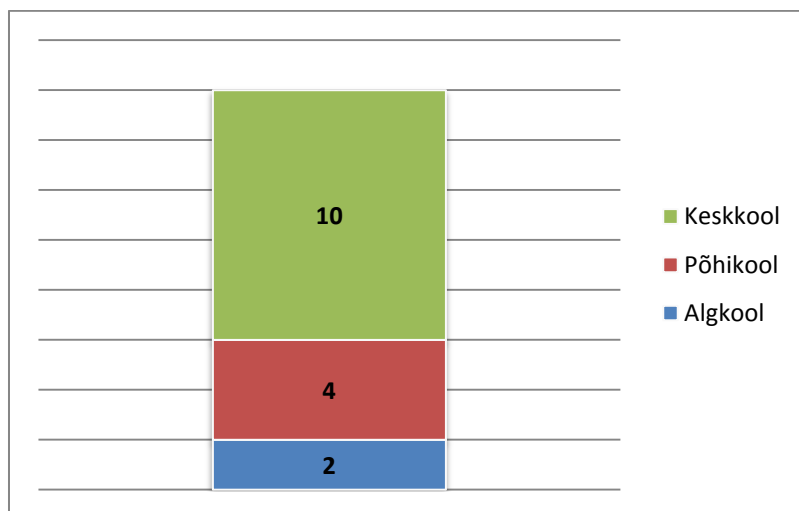
Tabel 4 Praktikandid Eesti koolides päritoluriigi lõikes

	Kõik Eestis käinud praktikandid päritoluriigiti	Küsitluses osalenud koolides käinud praktikandid päritoluriigiti
Saksamaa	9	6
Prantsusmaa	5	2
Itaalia	4	3
Poola	3	1

Türgi	2	1
Hispaania	1	1
Kreeka	1	1
Taani	1	1
Ungari	2	0
Belgia	1	0
Rumeenia	1	0
Tšehhi	1	0
KOKKU	31	16

Küsitletud koolide poolt võõrustatud praktikandid olid valdavalt naised, vaid kahes koolis 14-st oli praktikandiks mees. Praktika kestvus oli kontaktisikute vastustele tuginedes vahemikus 3-9 kuud; keskmiseks praktika kestvuseks küsitletud koolides oli veidi üle 6 kuu. Valdavalt õpetasid Comeniuse praktikandid küsitletud Eesti koolides keskkooliastet (vt joonis 3).

Joonis 3 Õppeastmed, mida Eestisse tulnud praktikandid õpetasid

Küsitletud koolide praktikantidest veidi alla pooled (6 praktikanti) õpetasid aineid kahes keeles, ülejäänud ühes keeles. Vaid üks praktikant ei õpetanud aineid inglise keeles, kõigis ülejäänud 13 koolis kasutas praktikant õpetamiseks (ka) inglise keelt. Teiseks oluliseks keeleks, milles tunde läbi viidi, oli saksa keel – seda kasutas kolmandik Eestis praktiseerinud praktikantidest (vt tabel 5).

Tabel 5 Eestisse tulnud praktikantide tundide läbiviimise keeled

Õpetamise keel	
Inglise keel	13
Saksa keel	5
Prantsuse keel	1
Vene keel	1

Küsitletud Eesti koolide kontaktisikute vastustele tuginedes, õpetasid 14-st Eestis käinud praktikandist vähem kui pooled ühte õppeainet (6 praktikanti); 5 praktikanti kahte ainet ning 3 praktikanti enam kui kahte ainet. Kõige enam õpetasid praktikandid inglise keelt, seda ei teinud vaid 3 praktikanti. 10 praktikanti 14-st õpetas ka mõnda muud keelt peale inglise keele, kõige enam saksa keelt (6 praktikanti), aga ka vene, prantsuse ja hispaania keelt. Vaid 4 praktikanti õpetas ka midagi muud peale keelte – kirjandust, kunsti, muusikat või käsitööd (Tabel 6).

Tabel 6 Eestisse tulnud praktikantide õpetatud ained

Õppeained	
Inglise keel	11
Saksa keel	6
Muu keel	4
Kunst, käsitöö, muusika	3
Kirjandus	1

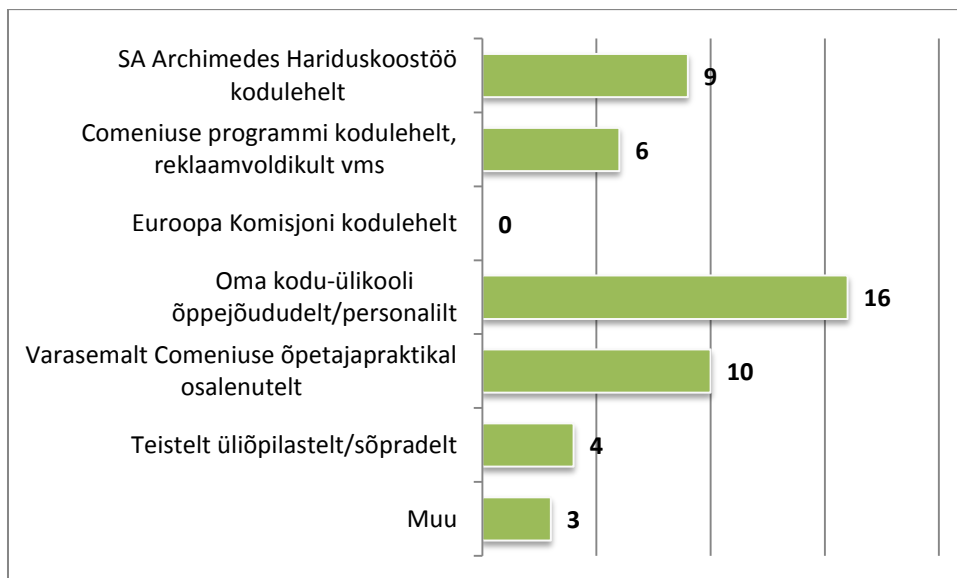
2 Rahulolu praktikaprogrammiga

2.1 Praktikal osalemise motivatsioon

Uurimaks, milline oli praktikantide rahulolu programmiga ja miks nad otsustasid Comeniuse praktikaprogrammis osaleda, tuleb eelnevalt selgeks teha, kust nad üldse said informatsiooni sellise võimaluse olemasolust.

Selgub, et kõige olulisemaks allikaks, kust praktikandid programmi kohta informatsiooni said, olid vahetud personaalsed kontaktid – üle poolte küsitletud praktikantidest sai informatsiooni praktikaprogrammi kohta oma ülikooli personalilt; kolmandik praktikantidest varasemalt programmis osalenutelt ning 4 praktikanti teistelt üliõpilastelt või sõpradelt. 30-st vastanust 16 märkis infoallikana vaid ühe allika – lausa 14 neist oli saanud info just vahetute kontaktide läbi, kas ülikooli töötajatelt või sõpradelt-tuttavatelt. Sellest võib järeldada, et ülikooli- ja sõpradepoolse informatsiooni mittejägamise korral oleks olnud oht, et 14 küsitletud praktikandini ei oleks informatsioon programmi kohta üldse jõudnudki. See aga tõestab personaalsete kontaktide olulisust infoallikana. Kodu-ülikooli olulisust informatsiooni jagamises näitab ka see, et 3 vastanut märkis muu olulise infoallikana ära ülikooli töötaja poolt meili-listidesse saadetud kirja. 9 vastanut märkis infoallikana ka SA Archimedese kodulehe ning 6 vastanut Comeniuse programmi kodulehe või reklaamvoldiku (Joonis 4).

Joonis 4 Infoallikad praktika kohta

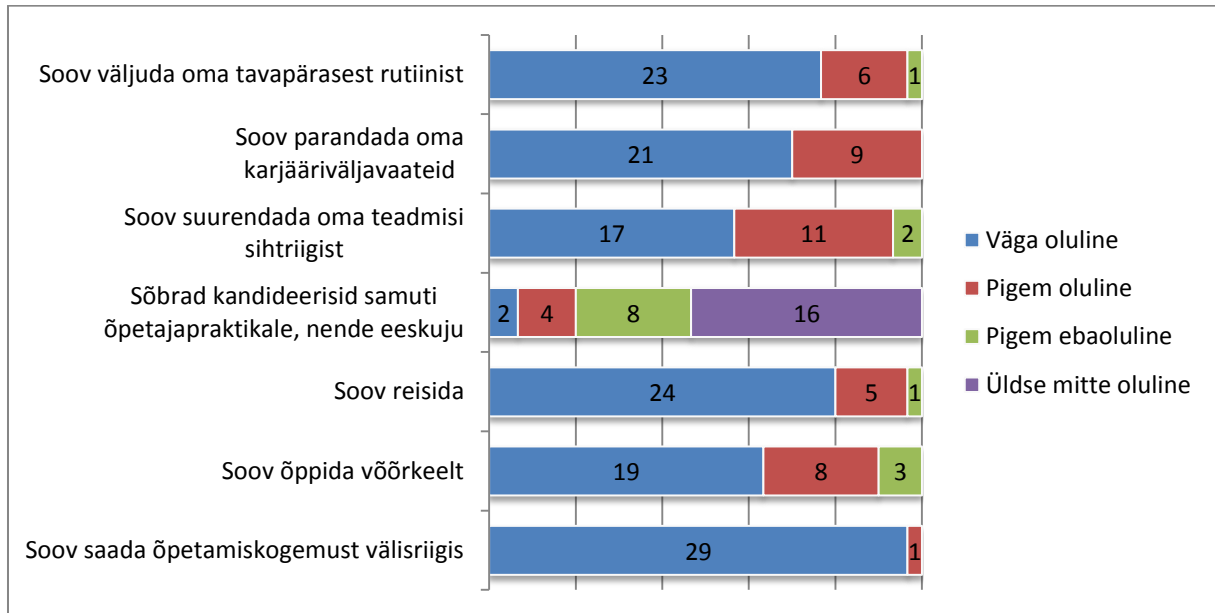

Vaieldamatult kõige olulisemaks põhjuseks, miks küsitletud praktikandid otsustasid praktikal osaleda, oli soov saada õpetamiskogemust välismaal – 29 küsitletu jaoks oli see väga oluline ning 1 vastanu hinnangul pigem oluline põhjus kandideerimiseks.

Üldiselt olid aga kõik tegurid, mille olulisust küsimustikus vastanutelt küsiti, vastanute jaoks praktikale kandideerimisel üsna olulised (vt joonis 5), erandiks oli vaid üks tegur – sõprade eeskuju. Nelja viiendiku jaoks ei olnud sõprade eeskuju praktikale kandideerimisel eriti oluline, sealjuures 16 vastanu jaoks ei olnud see üldse oluline. Keskmisest veidi väiksem olulisushinnang anti ka soovile suurendada oma teadmisi sihtriigist, ent ka see tegur oli lausa

17 vastanu jaoks väga oluline. Selline väga kõrgete olulisushinnangute andmine erinevatele motivatsiooniaspektidele näitab aga praktikaprogrammi poolt pakutavate võimaluste väärtustamist noorte poolt ning nende võimaluste olulisust.

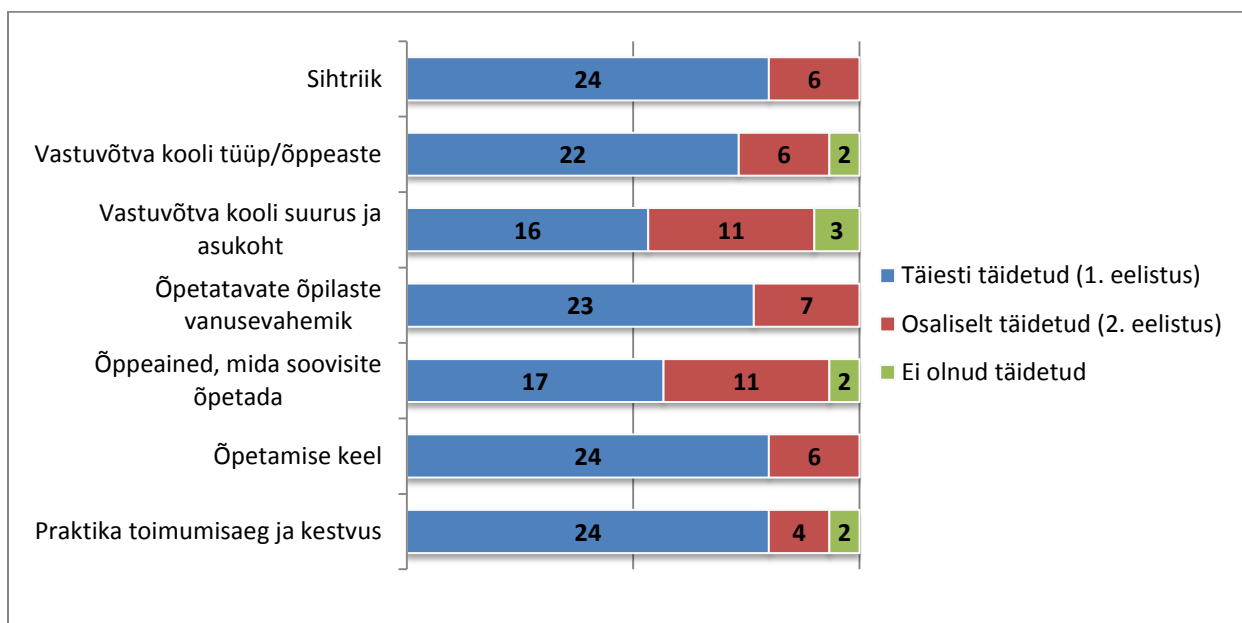
Joonis 5 Praktikale kandideerimise põhjused

2.2 Praktikantide rahulolu

Comeniuse praktikale kandideerimisel täidab kandidaat praktikaavalduse, milles ta saab märkida oma eelistused sihtriigi, kooli tüübi jm aspektide suhtes. Järgnevalt on joonisel 6 kujutatud praktikantide vastustele tuginedes kandideerimisavalduses märgitud eelistuste reaalne täitumine.

Joonis 6 Praktikaavalduses märgitud eelistuste täitumine

Üldiselt olid praktikaavalduse järgsed eelistused küsitletud praktikantidel suures osas täidetud – igas küsitud aspektis oli esimene eelistus täidetud rohkem kui pooltel praktikantidel. Vaid üksikutel praktikantidel ei olnud eelistus mõnes aspektis täidetud – üldiselt oli suudetud täita vähemalt 2. eelistus.

Kõige enam esines küsitletute seas rahulolematust vastuvõtva kooli suuruse ja asukoha eelistuste osalise täitmise või täitmata jäämisega. Kolmel vastanul ei olnud see eelistus täidetud ning 11 vastanul täideti selles aspektis 2. eelistus. See tõi aga nii mõnelegi vastanule kaasa negatiivseid tagajärgi – ei saanud soovitud alternatiivset kogemust või oodatud töökoormust:

„Ma ei saanud oodatud kogemust õpetada alternatiivkoolis. See oli väga tavaline kool, sama mida olin juba Eestis kogenud.“

„Minu koolis oli vähe prantsuse keele tunde, sest see oli algkool.“

Samas tõi eelistuste mittetäielik täitumine sihtriigi ning kooli suuruse ja asukoha osas praktikantidele kaasa ka positiivseid üllatusi ja tagajärgi. Nii mõnelegi hakkas avaldusejärgsest eelistusest erinev kooli suurus ja asukoht meeldima:

„Võimalus saada osa pealinnaelust ning suuremast hulgast õpilastest oli väga positiivne.“

„Väga armas oli, et kool oli nii väike ja sain kõigiga tuttavaks. Mina ei olnud kellelegi võõras ja keegi minule. Väga meeldis!“

Oodatust väiksem töökoormus andis aga võimalusi rohkemateks vabaaja- ja huvitegevusteks:

„Tänu sellele oli mul rohkem vaba aega riigis ringi reisida.“

Esialgselt esimesest eelistusest erinev sihtriik täitis siiski ootused või osutus praktilisest küljest kasulikumaks:

„Minu teine valik (Holland), kuhu lõpuks läksin täitis kõik mu ootused ning olen väga rahul, et just sinna sattusin.“

„Õppisin tundma hoopis teist riiki ja elukoha saamisega võis olla kergem.“

Teiseks aspektiks, kus kandidaatide eelistused olid keskmisest vähem täidetud, olid õpetatavad õppeained. Kahel vastanul ei olnud see eelistus täidetud ning 11 vastanut pidid leppima 2. eelistusega. See tõi kaasa endaga teatavaid negatiivseid tagajärgi töökoormusele. Ühe vastanu töökoormus oli seeläbi ülemäära suur, sest pidi õpetama ainet, mida ta ei plaaninud:

„Ei soovinud õpetada vene keelt, aga vastuvõttev kool nõudis seda järjekindlalt. Vene keele tundide ettevalmistamine võttis tohutu aja.“

Samas tõi aga oodatust tunduvalt suurem töökoormus positiivse efektina kaasa praktikandi oskuste arengu:

„Kuna olin sunnitud õpetama vene keelt, siis sain ise selle keele palju selgemaks.“

Teisel vastanul oli töökoormus aga liiga väike, sest sai õpetada vaid ühte soovitud ainet:

„Ma sain õpetada ainult inglise keelt, ja neid tunde oli vähe, kuna tegemist oli algkooliga.“

Samas leiti ka sellele probleemile lahendus, mis lõpuks tõi kaasa hoopiski positiivsema kogemuse, kui algselt oodatud:

„Rääkisin probleemist koolidirektoriga ja ta organiseeris mulle praktikat ka keskkoolis, lõpuks mul oli rohkem praktika kogemust, sest ma töötasin kahes erinevas koolis.“

Küsitletud praktikandid olid üldiselt väga rahul kooliga, kus nad sooritasid oma praktika. Skaalal 1-10, kus 1 tähendab täielikku rahulolematust ja 10 täielikku rahulolu, oli küsitletute keskmiseks hinnanguks koolile lausa 8,6 – kusjuures enam kui pooled (16 vastanut) andis kõige kõrgema rahuloluhinnangu ehk 10 punkti. Kooliga rahulolu hindas madalamaks kui 6 punkti vaid 3 vastanut: üks vastanu hindas rahulolu 5 punktiga; üks 4 punktiga ning üks 3 punktiga.

Seesugune kõrge rahulolu vastuvõtva kooliga üldiselt väljendub ka spetsiifilisemates kooliga seotud aspektides – nendele antud hinnangud on taaskord üsna kõrged. Vaid üksikute praktikantide rahulolu kooliga oli madal ning järgnevate küsimuste analüüsist selguvad ka selle põhjused.

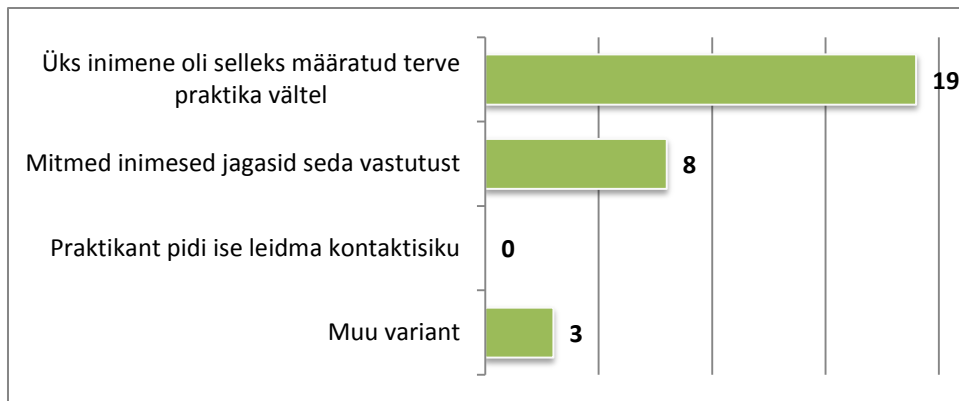
Üheks oluliseks rahulolu mõjutavaks aspektiks vastuvõtva kooli puhul on praktikantide jaoks kindlasti mentori või kontaktisiku olemasolu ning koolipoolne nõustamine üldiselt. Mentori ülesandeks ongi selle nõustamisfunktsiooni täitmine ning terve praktika vältel praktikandile toeks olemine. On oluline, et praktikandi jaoks oleks selge, kelle poole tekkivate küsimuste ja murede korral pöörduda, mistõttu on positiivne, et ligi kahel kolmandikul vastanuist oli üks konkreetne inimene mentoriülesannetesse määratud kogu praktika vältel (Joonis 7). 8 praktikandi kogemuses jagasid seda mentoriks olemise vastutust mitu inimest ning olukordi, kus praktikant oleks ise pidanud kontaktisiku leidma, küsitletute seas ei esinenud. Küll aga tõid kolm vastanut välja mõningaid probleeme seoses mentoritega:

„Minul jäi tunne, et kool lihtsalt andis oma nõusoleku sinna tulekuks. Minu õpetaja tegeles minuga kõige rohkem. Tema siis vastutas minu eest, ehkki mentor ta ei olnud.“

„Oli olemas küll kontaktisik, kuid ta polnud otseselt mentori ülesannetes. Paljude küsimustega pidin ise tegelema ja lahenduse leidma.“

„Esialgne kontaktisik lahkus koolist enne sügist ja mind nõ anti teisele üle. Kuid antud mentor ei teadnud vist täpselt, mida see tähendab.“

Joonis 7 Kooli poolt määratud mentori/kontaktisiku olemasolu

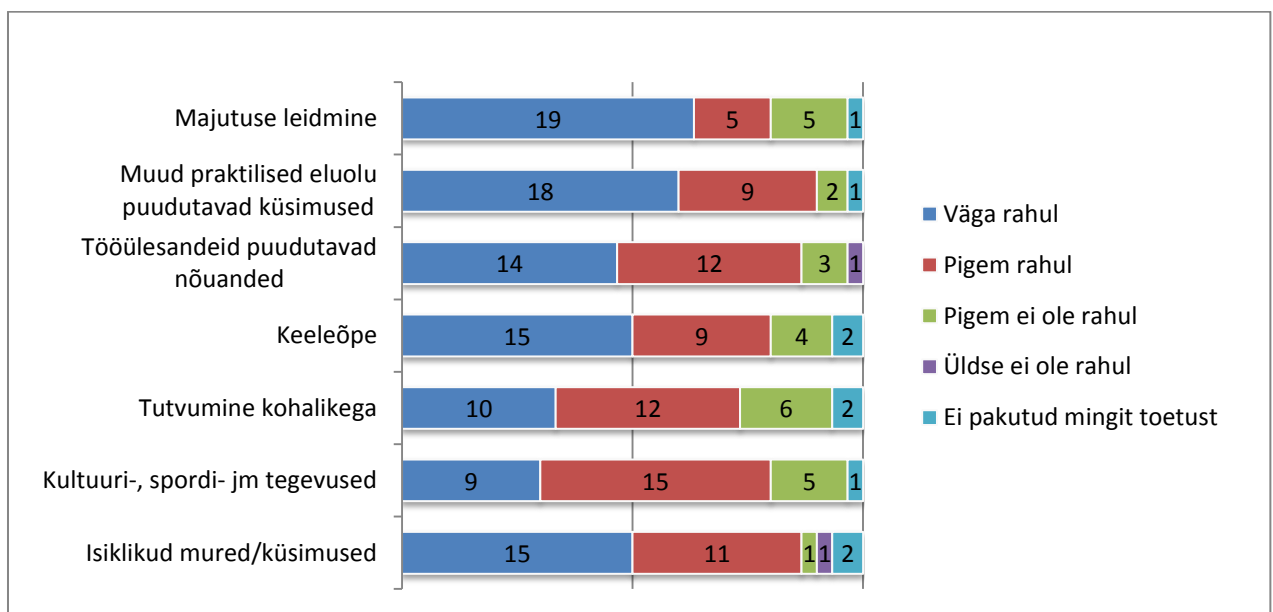
Koolipoolse nõustamisega olid küsitletud praktikandid rahul. Jooniselt 8 on näha, et olenevalt konkreetsest aspektist, jääb koolipoolse nõustamisega rahulolematute hulk üldiselt alla viiendiku (ehk alla 6 vastanu) kõigist vastanuist. Küsitluse tulemustest selgub, et kõige enam jäi praktikantidel puudu koolipoolsest nõustamisest kohalikku kogukonda sulandumise osas läbi kohalikega tutvumise. 6 vastanut ei olnud pigem rahul koolipoolsete nõuannetega kohalikega tutvumiseks ning 2 vastanut väitis, et sellist nõu ei antud kooli poolt üldse. Samuti oleks soovitud rohkem kooli toetust ja nõu majutuse leidmisel, keeleõppel ning kultuuri- spordi- jm huvitegevustele suunamisel:

„Kõik, mis puudutas kooli- ning eluasemeküsimusi oli kooli poolt väga hästi ära korraldatud. Keeleõppe ja kohalikega tutvavaks saamise pidin ise ära korraldama.“

„Otsisin majutuse endale ise, kuid see on ülerahvastatud Hollandis üsna keeruline. Kool andis mulle vaid veebilehed, kust kuulutusi otsida. Keeleõpet kool mulle ei korraldanud.“

„Suhetust kohaliku ühiskonnaga ei pakutud, minu vaba aja tegevuse osas huvi ei tuntud.“

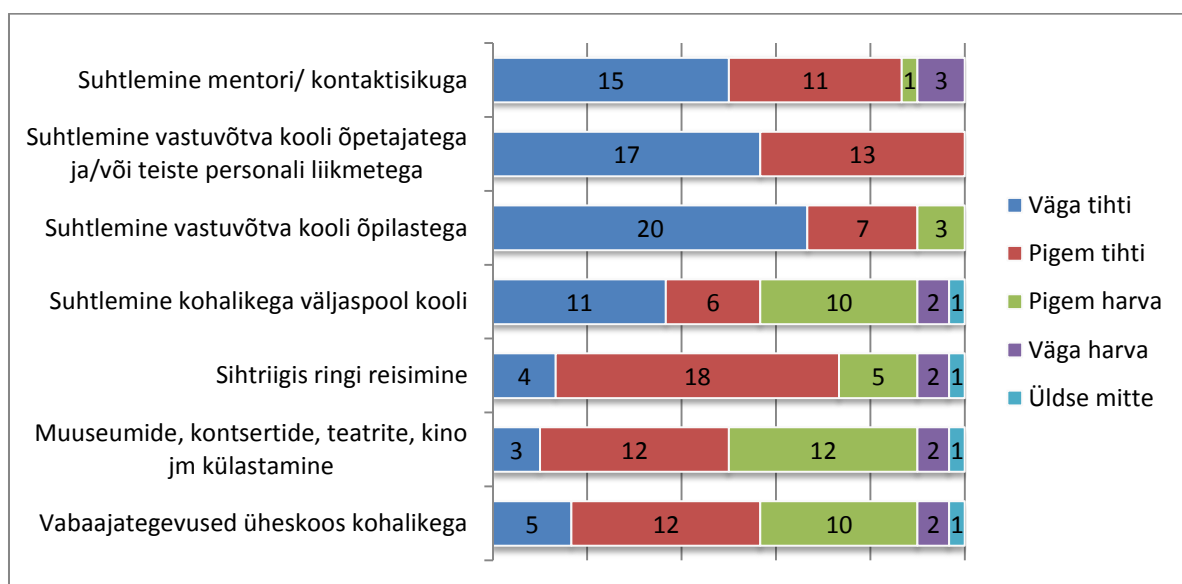
Joonis 8 Rahulolu koolipoolse toetuse ja nõustamisega erinevates aspektides

Kõrget rahulolu praktikantide seas koolipoolse nõustamisega näitab ka see, et peaaegu kõik küsitletud praktikantidest suhtlesid oma mentori või kontaktisikuga regulaarselt ning pooled vastanuist tegid seda lausa väga tihti. Vaid 4 vastanut suhtlesid mentoriga praktika vältel harva. Vastuvõtva kooli õpetajate ja personaliga suhtlesid kõik praktikandid tihti ning õpilastega valdav enamus (vt joonis 9).

Kõige vähem tuli praktikantidel praktika vältel ette muuseumide, kontsertide, teatrite jm külastamist – pooled vastanuist külastasid neid harva või üldse mitte. Samuti on märgata, et vähem esines suhtlemist kohalikega väljaspool kooli (13 vastanut suhtles kohalikega harva või üldse mitte) ning üheskoos kohalikega ette võetud vabaajategevusi (sama osakaal vastanuist).

Joonis 9 Erinevate tegevuste toimumissagedus praktika vältel

Lisaks joonisel väljatoodud tegevustele märkisid küsitletulele vastanud oluliste tegevustena, milles praktika vältel osaleti ka kooli traditsioonilistel üritustel osalemist, Eesti-teemaliste õhtute korraldamist ning kohalikel avalikel üritustel osalemist:

„Minu kool oli äsja avatud väike vabakool (gümnaasium), mille õpilased osalesid tihti linna avalikel üritustel ning suhtlesid kooli sponsoritega. Mina käisin sellistel üritustel tavaliselt kaasas.“

Praktikandid jäid üldiselt rahule ka oma elamistingimuste ja majutusega praktika sihtriigis. Skaalal 1 kuni 10 andsid praktikandid keskmiseks rahuloluhinnanguks elamis- ja majutustingimustele 8,4 ning 12 praktikanti andis kõrgeima hinde – 10 punkti.

„Leidsin suurepärase (värskest renoveeritud) toa korteris koos meeldiva omanikuga.“

„Kuigi minu esimeses korteris tekkisid mul lõpuks probleemid, olin ma üldiselt väga rahul, kõikide õpetajatega koostöös leidsime mulle uue ja mugavama elukoha.“

„Enne saabumist valisime mentoriga koos ühe maja välja, mida ta vaatamas käis. Seal oli kõik eluks vajalik olemas ning kohalikud majanaabrid aitasid keelt õppida ning tänu neile oli mul ka alati kellegagi midagi teha.“

„Kõik oli korras: head inimesed ümber, sobiv majutuse rent ja asukoht.“

„Kool võimaldas elamise kooli kõrval asuvas õpetajakodus ning söögi koolipäevadel.“

Oli aga ka neid, kes elamis- ja majutustingimustega rahule ei jäänud – 2 vastanut hindas elamistingimusi vaid 2 ja 3 punktiga. Samuti oli väike osa neid, kes hindasid elamistingimusi 6-7 punkti vääriliselt. Põhjuseid madalamaks hinnanguks oli erinevaid:

„Ei jäänud rahule. Enne sinna suundumist räägiti mulle, et saan oma käsutusse maja (2-3 toaline), kus on äsja tehtud remont. Kohale jõudes remont käis ja maja oli külm, st ilma liialdamata oli seal ligi 6 kraadi sooja ainult.“

„Lõpptulemus majutuse suhtes oli väga hea, kuid elukoht oli viimase hetkeni küsimärgi all, mis pani kõhkleva välisriiki minemisel, kuna kindel elupaik ei olnud viimase hetkeni teada. Õnneks aga kõik laabus.“

„Piirkonna kohta oli korter natuke kallis ja talvel oli korteris väga külm.“

„Elasin kahes erinevas kohas. Esimese korteriga olin rahul, kuigi see oli kallis. Teine korter oli odavam, kuid lõpuks selgus, et naine, kellelt seda üürisin, oli veidi hullumeelne, nii et kolisin sealt kolm päeva enne lepingu lõppu ära tuttava juurde.“

„Algselt oli probleeme (elasin koos õpilastega), kuid need hiljem lahendati.“

Rahulolu erinevate praktikaprogrammi aspektidega võtab aga hästi kokku väga kõrge praktikantide antud rahuloluhinnang praktikale üldiselt. Skaalal 1-10 oli keskmiseks küsitletud praktikantide poolt antud hinnanguks programmile tervikuna lausa 9,2 punkti. Praktikale tagasi vaadetes hindas programmi maksimaalse 10 punktiga ligi kaks kolmandikku vastanuist (19 praktikanti). Vähem kui 7 punkti vääriliseks hindas rahulolu praktikakogemusega vaid 2 praktikanti.

2.2 Praktikante võõrustanud koolide rahulolu

Praktikante võõrustanud koolide rahulolu uurimisel keskenduti eelkõige koolipoolsetele hinnangutele praktikandi toimetulekule nii klassiruumis kui koolis üldisemalt ning kuivõrd praktikant vastas kooli ootustele.

Koolide kontaktisikutele suunatud küsitlusest selgus, et üksikute eranditega olid koolid praktikandiga väga rahul – praktikandid kasutasid tunnis innovatiivseid meetodeid ja huvitavaid õppematerjale; olid tööks klassiruumis hästi valmistunud ning head suhtlejad (vt joonis 10). Kõigis küsitletud koolides praktiseerinud praktikandid said nii õpilaste kui ka kolleegidega hästi läbi ning sobitusid üsna hästi kooli keskkonda.

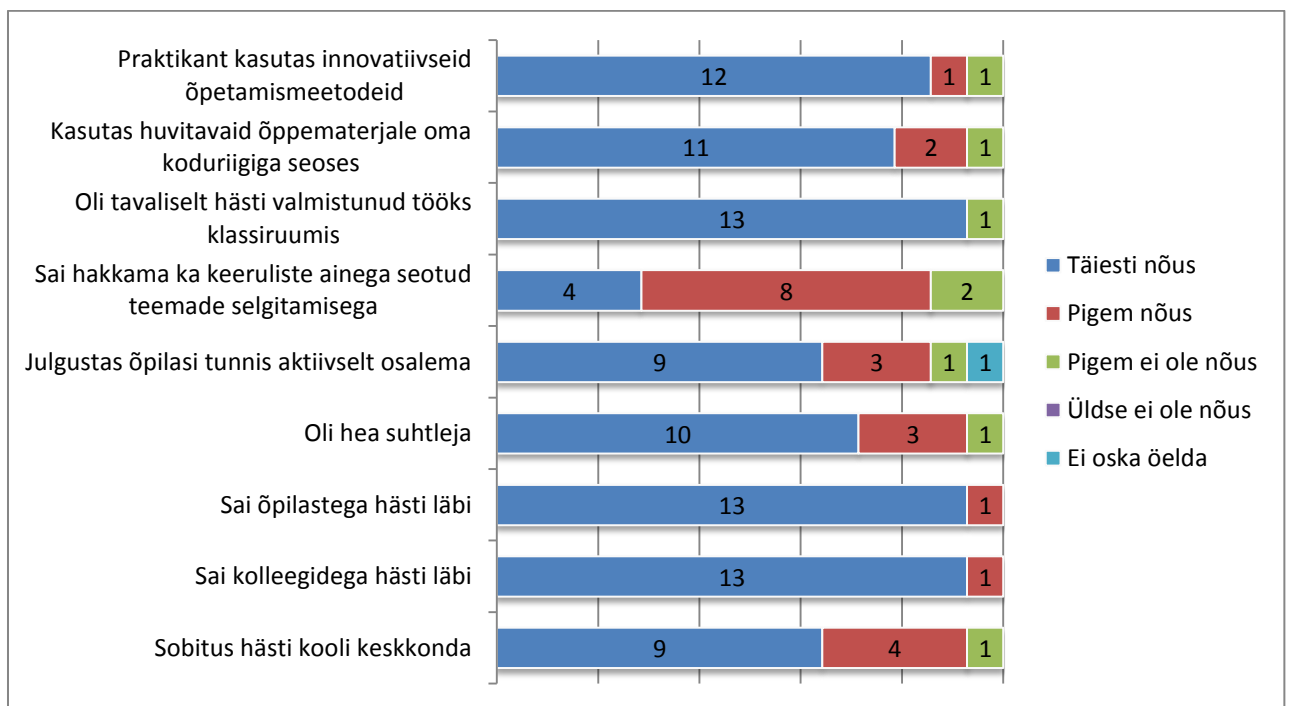
Pisut nõrgemalt hinnati praktikandi toimetulekut keeruliste ainega seotud teemade seletamisel – täiesti nõus oli selle väitega 4 vastanut; pigem nõus 8 vastanut ning pigem mitte nõus 2

vastanut. Ka need hinnangud on väga kõrged, ent võrdluses praktikandi toimetulekuga teistes aspektides, on need siiski veidi madalamad.

Jooniselt 10 on näha, et peaaegu igas praktikandi toimetuleku aspektis esineb 1 respondent, kelle hinnangul praktikant pigem ei vastanud neile uuritud kriteeriumitele. Tegemist on valdavalt ühe ja sama respondendi ja kooliga – põhjus madalamaks hinnanguks oli suures osas koolis praktiseerinud praktikandi passiivsus ning soovimatus aktiivselt suhelda:

„Praktikant osales tegevustes vaid siis, kui teda kutsuti. Tihti ütles ära. Organiseeris vaid rahvustoidu valmistamise. Õppetöövälises tegevuses ta aktiivselt osaleda ei soovinud. Üritasime teda aktiivselt integreerida, kuid ta ei tulnud kaasa. Ta oli oma loomult vaikne, mitte eriti aktiivne suhtleja. Teda oli vaja tagant tõugata ja eest vedada.“

Joonis 10 Hinnangud praktikandi toimetulekule koolis

Keskmiselt tegelesid praktikandid küsitletute sõnul õpetamisega 13 tundi nädalas; kõige suurem koormus oli 22 tundi ja kõige väiksem koormus 6 tundi nädalas. Küsitlusele vastanute sõnul osalesid nende koolis praktiseerinud praktikandid lisaks õppetööle ka muudes kooliga seotud tegevustes; kahe vastanu sõnul aga vaid mõnes üksikus tegevuses. Muudele kooliga seotud tegevustele kulus praktikantidel keskmiselt 5,7 tundi nädalas; kõige rohkem tegeleti muude kooliga seotud tegevustega 14 tundi nädalas ning kõige vähem alla tunni nädalas. Nendeks muudeks tegevusteks, millega praktikandid tegelesid olid valdavalt kunstiringi juhendamine, erinevate projektidega tegelemine, ülekooliliste ürituste organiseerimine, koosolekutel ja väljasõitudel osalemine, käsitöö kursuse läbiviimine, sporditrennide juhendamine, rahvusteemaliste ürituste korraldamine, Euroopa päeva korraldamine jm.

Olenemata sellest, et üldine rahulolu praktikandiga oli ühes küsitletud koolidest veidi madalam praktikandi passiivsuse tõttu, ei kandunud see rahulolematust täiel määral üle praktikandi toimetulekule klassiruumis. Klassiruumis sai ka selle kooli praktikant üldiselt hästi hakkama ning kool oli selles aspektis praktikandiga rohkem rahul:

„Õpilased aktsepteerisid teda ja pidasid end hästi üleval.“

Ent sellegipoolest oleks kool oodanud praktikandilt ka klassiruumis suuremat algatusvõimet:

„Ka õpetamises ei näidanud ta üles erilist huvi, vaid tegi seda, mida talle ette anti.“

Küsitlusele tuginedes sai aga nii selle kooli praktikant kui ka ülejäänud küsitletud koolide praktikandid klassiruumis kas väga hästi (8 vastanut) või üldiselt hästi (6 vastanut) hakkama (vt joonis 11). Praktikantide toimetulekut klassiruumis ilmestavad järgnevad tsitaadid küsimustikust:

„Alguses praktikant tunnistas, et oli probleeme aja planeerimisega mingile tegevusele (aega kulus realselt tunnis rohkem, kui oli arvestanud) või siis õige raskusastmega ülesannete valimisel. Kiituseks tuleb öelda, et on ennast pidevalt kohandanud ja mugandanud vastavalt oludele.“

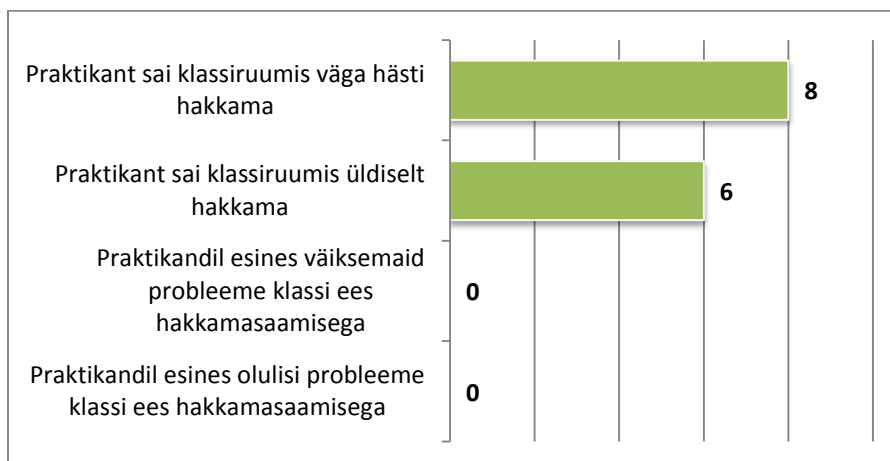
„Tunnid ettevalmistatud, keel ladus ja ise suhtlemisaldis.“

„Praktikant oli väga iseseisev ja tuli toime kõikide ülesannetega.“

„Mõni klass ei kohanenud praktikandiga. Põhjuseks mõne õpilase argus ja suhtumine, mis kahjuks mõjus kogu klassile.“

„Suhtlejana oli praktikant tagasihoidlik, vahel tekkis tunnis probleeme enesekehtestamisega.“

Joonis 11 Praktikandi toimetulek klassiruumis

Kõrged hinnangud praktikandi toimetulekule erinevates koolielu aspektides ning klassiruumis väljenduvad ka koolide üldises rahuloluhinnangus praktikakogemusele. Küsitletute hinnangul

jäi nende kool Comeniuse praktikaprogrammis osalemisega skaalal 1-10 rahule keskmiselt 8,7 punkti vääriliselt. Üle poolte vastanuist hindasid praktikaga rahulolu maksimaalse 10 punkti vääriliselt. Üldiselt jäid rahuloluhinnangud 7-10 punkti vahemikku, vaid ühe erandiga – ühe kooli rahuloluhinnanguks praktikale oli kõigest 3 punkti. Põhjused madalamaks hinnanguks selles koolis on juba eelnevalt osaliselt välja toodud, täiendavaid põhjuseid saab lugeda praktika probleeme käsitlevast alapeatükist.

Valdav enamik küsitlusele vastanuist (9 kooli esindajad) leidsid, et praktikant vastas kooli ootustele. Neli vastanut hindas aga praktikanti eriti kõrgelt – nende hinnangul ületas praktikant ootusi. Vaid ühe vastanu kogemusel jäi praktikant ootustele alla (Joonis 12).

„Meie koostöö oli üle ootuste suurepärane!“

„Kuna kogemus puudus, siis oli kartus, et kuidas noor inimene võõras keskkonnas hakkama saab. Sai hakkama ja seega ületas ootusi.“

„Praktikant oleks saanud veel rohkem teha, kuid kool ei olnud veel valmis seda lubama.“

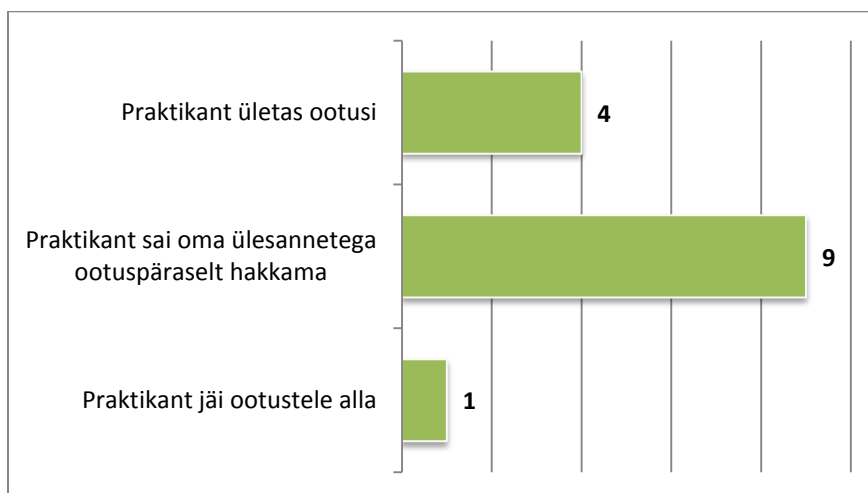
Kuna kaks küsitletud kooli oli ka varem Comeniuse programmi praktikante vastuvõtnud, siis nende hinnangud olid varasemast kogemusest ka mingil määral mõjutatud:

„Eelmise aasta praktikant seadis lihtsalt väga kõrge lati ning seetõttu sai praktikant „kõigest“ ootuspäraselt hakkama.“

„Kuna meie esimene praktikant oli üliaktiivne ja hea suhtleja nii õpilaste kui kolleegidega, siis oleks oodanud ka teiselt praktikandilt sama.“

Täiendavalt oleksid mõningate koolide esindajad praktikandilt oodanud veel huvitavaid ja uusi ideid; julgemat ja aktiivsemat kaasalöömist koolipere tegemistes ja kohalikus kogukonnas; ning suuremat huvi eesti keele õppimise vastu.

Joonis 12 Ootuste täitumine praktikandi suhtes

2.3 Probleemid

2.3.1 Praktikantidel esinenud probleemid

Praktika vältel praktikantidel üldiselt olulisi probleeme ei esinenud. Küll aga esines nii mõneski aspektis väiksemaid probleeme.

Kõige problemaatilisemad oli praktikantide jaoks võõrkeele ja selles suhtlemisega seotud küsimused. Enam kui pooltel vastanuist esines võõrkeelest arusaamise ja selles suhtlemisega probleeme, sealjuures 3 praktikandil olulisi probleeme. Võõrkeeles õpetamisega esines probleeme 13 praktikandil. Väiksemaid probleeme esines pea kõigis küsitud aspektides, millest annab täpsema ülevaate joonis 13.

Eraldi väärivad väljatoomist suure töökoormuse ja vastutusega seotud probleemid. Vastanute seas oli 3 inimest, kellel esines töökoormuse ja vastutusega olulisi probleeme, ülejäänud vastanuil probleeme neis aspektides ei esinenud. Nimelt leidsid need kolm praktikanti, et nende koolides nähti praktikanti kui õpetajate töökoormuse vähendajat ja lisatööjõudu:

„Praktikant ei ole kohalike õpetajate töökoormuse vähendaja, praktika üle peab arutama, seda peab analüüsima, see ei ole töö!“

„Praktikandile tuleb anda aega olla praktikant ja mitte kasutada teda kui täiskohaga õpetajat.“

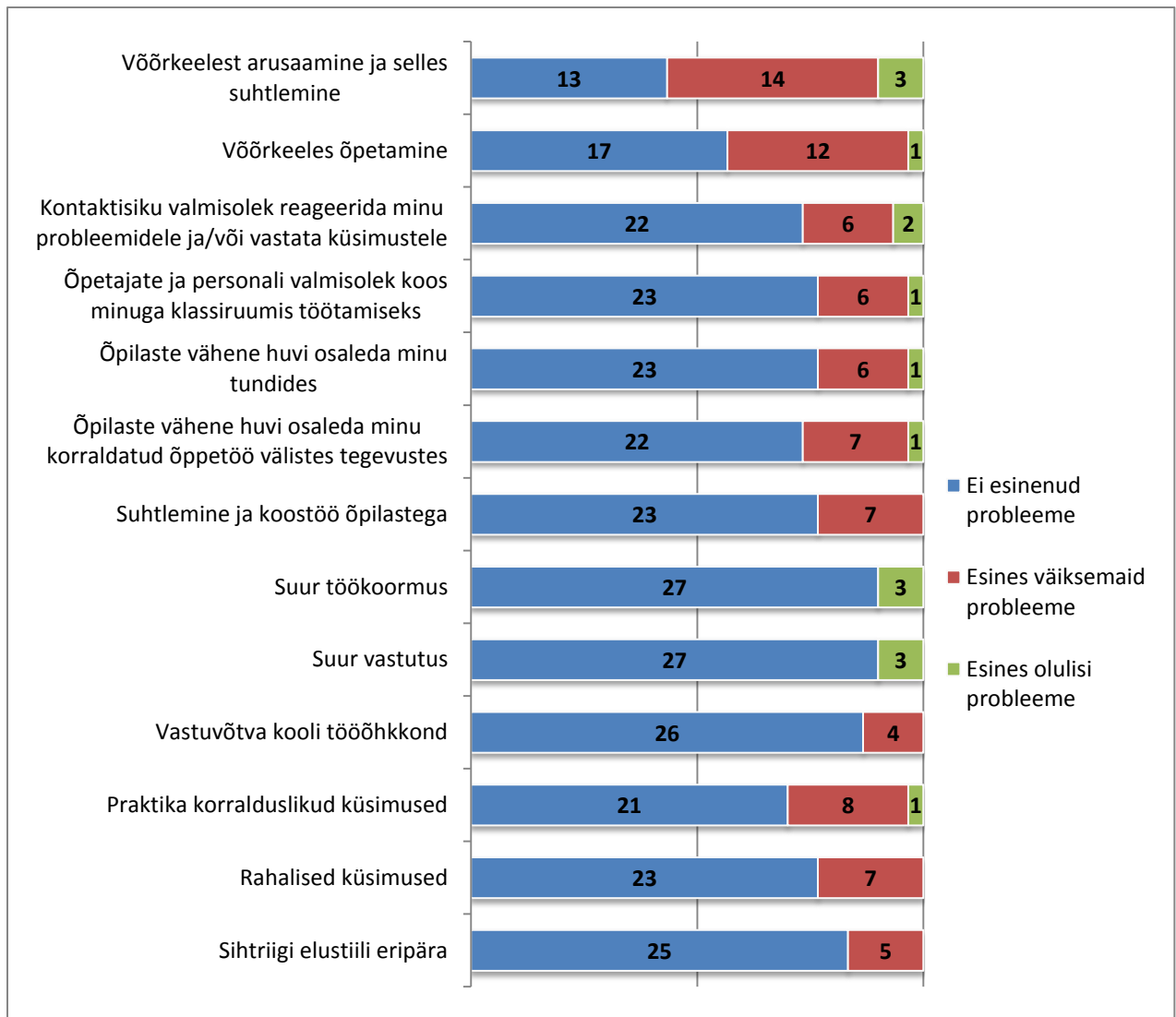
Täiendavalt tõid praktikandid välja probleeme tervisekindlustusega, paberimajandusega ning stipendiumi ebapiisavusega:

„Ei olnud meditsiinikindlustust, mõtlen, et see on suur puudus. Probleeme küll otseselt ei esinenud, sest polnud meditsiinilist abi vaja.“

„Paberimajandust palju ja oleks võinud olla konkreetne nimekiri dokumentidest, mida peab esitama. Politseitõend näiteks võttis oodatust kauem aega, millest polnud aimugi. Lisaks vähene informatsioon tervisekindlustuse kohta.“

„Stipendium oleks võinud olla suurem, sest näiteks üür on Hollandis kallid.“

Joonis 13 Erinevate probleemide esinemine praktika vältel

2.3.2 Praktikante võõrustanud koolidel esinenud probleemid

Praktikante võõrustanud koolide kogemuses praktikantidega märkimisväärsed probleeme ei esinenud. Mõningates üksikutes aspektides esines siiski ka väiksemaid probleeme.

Kõige enam esines koolidel probleeme, sarnaselt Eesti praktikantide kogemusele, praktikandiga suhtlemisel. Rohkem kui pooled vastanuist (8 inimest) tõid välja väiksemate probleemide esinemise praktikandiga suhtlemise aspektis. Lisaks esines väiksemaid probleeme ka õpetajate valmisolekus teha praktikandiga koostööd (4 vastanut) ja praktikandi integreerituses igapäevasesse kooliellu (3 vastanut). Probleemide esinemisest annab täpsema ülevaate joonis 14.

Küsitlusele vastanud kolme kooli esindajal ei esinenud praktika vältel mitte üheski aspektis mitte ühtegi probleemi:

„Meil polnud praktikaperioodi jooksul probleeme. Ainus probleem - praktika oli liiga lühike.“

Vaid kahel juhtumil esines praktikandiga olulisi probleeme. Ühel juhtumil esines olulisi probleeme õpilaste huviga osaleda praktikandi läbiviidud tundides:

„Õpilaste vähene huvi (= kartus) üldjoontes, mida ei õnnestunud murda ka praktikaperioodi lõpuks. Oli ka juhtumeid (põhikoolis), kus mõni õpilane keeldus temaga suhtlemast põhjusel, et praktikant ei oska eesti keelt. Muidugi oli ka väga aktiivseid õpilasi, kes nägid unikaalset võimalust, ning suhtlesid praktikandiga aktiivselt nii saksa kui inglise keeles.“

Samas leidis antud kooli kontaktisik, et tegu ei olnud mitte praktikandi oskamatuses või suutmatusega, vaid kooli (nii õpetajate, personali kui ka õpilaste) vähese valmisolekuga praktikandi vastuvõtmiseks:

„Praktikant tegi kõik võimaliku. Mentorina tundsin, et kool/õpetajad/õpilased ei ole veel valmis teda vastu võtma. Nt. kooli üks saksa keele õpetaja ei suhelnud temaga ega lasknud tundidesse. Selle juhtumi puhul oleksin oodanud kooli juhtkonna tõhusamat sekkumist, mis paraku jäi tulemata. Kuna tegu oli meie kooli esimese praktikandiga välismaalt, siis v-ootasime liiga suurt muutust liiga kiiresti. Nüüd on meil tulemas järgmine praktikant ja ehk nüüd on õpilased avatumad.“

Teisel juhtumil esines olulisi probleeme praktikandi personaalsete muredega:

„Praktikandil esinesid olulised rahaprobleemid, mida kool aitas lahendada.“

Lisaks joonisel 14 kujutatud probleemidele, esines küsitletud koolides probleeme ka järgnevates aspektides:

- Segadus praktikandi elukoha registreerimise vajalikkusega politseis.

„Ikkagi jäi segaseks praktikandi elukoha registreerimine politseis. Kas seda siis peab tegema või mitte? Ka Archimedes ei andnud täpset vastust, põhimõtteliselt oli nii, et saadeti link ning jäeti edasine oma teha. Me lahendasime asja nii, et praktikant ei käinud end registreerimas. Oleks hea, kui Archimedesel oleks välja töötatud konkreetne check-list või to-do list. Esmastel võõrustajatel oleks see abiks.“

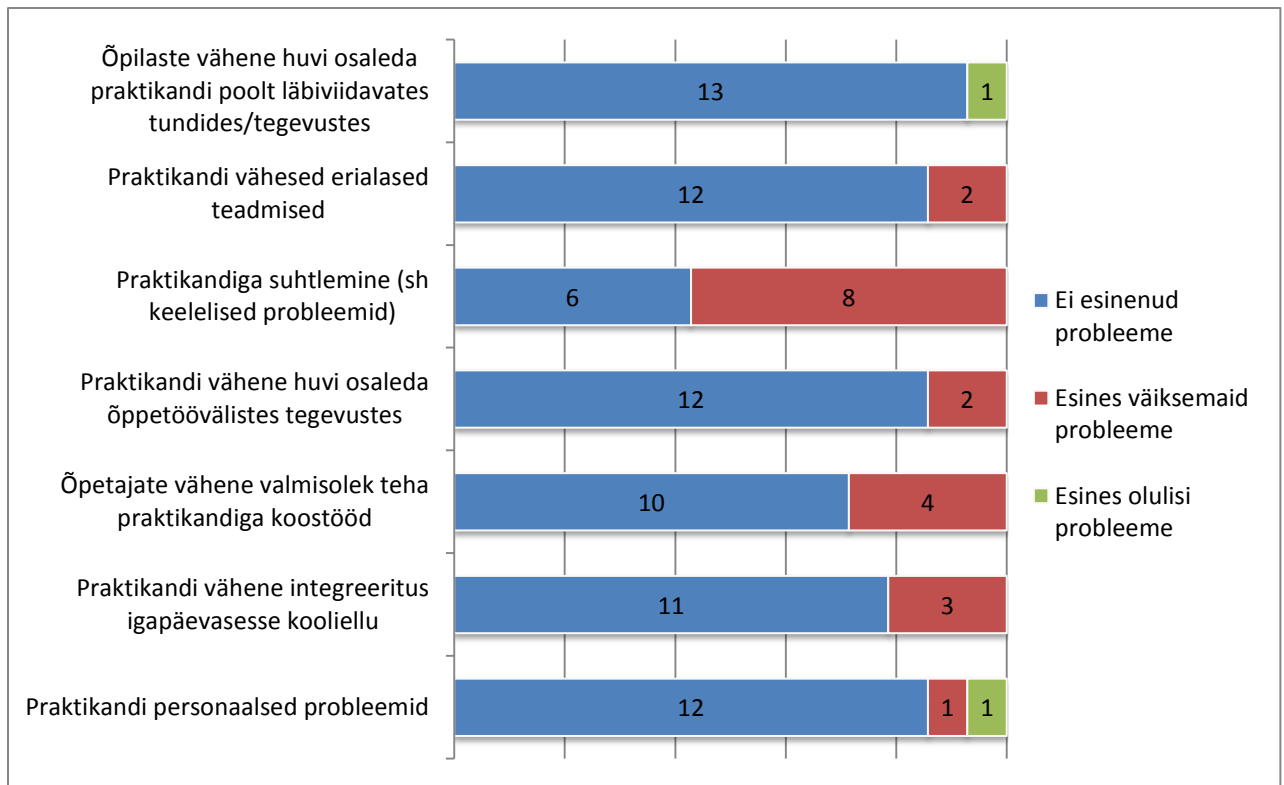
- Lahendamatu dilemma – kas praktikandi funktsioon on õpetajat asendada või täiendada. Esimesel juhul on positiivne, et järgitakse ainekava ja ei teki mahajäämust; teisel juhul aga annab praktikant lisandväärtust ja uut kogemust õpilasele.

„Praktikandiga võib tekkida situatsioon, et suur osa aastast on improvisatsioon ning planeeritud edasimineku soetatud õppematerjaliga jääb toppama. On aga absurdne anda praktikandile (kui keele valdajale) õpik, millega tundi minna. On osa õpilasi, kes saavad autentselt ja vahetust lävimisest palju kasu, teistes aga tekitab see kaost. Tundub kohati, et praktikant asendab mind, et leevendab koormust (kooli seisukohalt on see pluss), mitte ei täienda (nagu mina seda ideaalis näeksin). Paraku ei ole ma osanud sellele situatsioonile ka mingit head lahendust näha.“

- Praktikandi rahulolematust Eesti kliimaga.

„Eesti kliima ei sobinud praktikandile - mõnikord külm ja pime on küll.“

Joonis 14 Praktikandiga seotud probleemide esinemine

3 Praktikaprogrammi mõju

3.1 Mõju praktikandi arengule

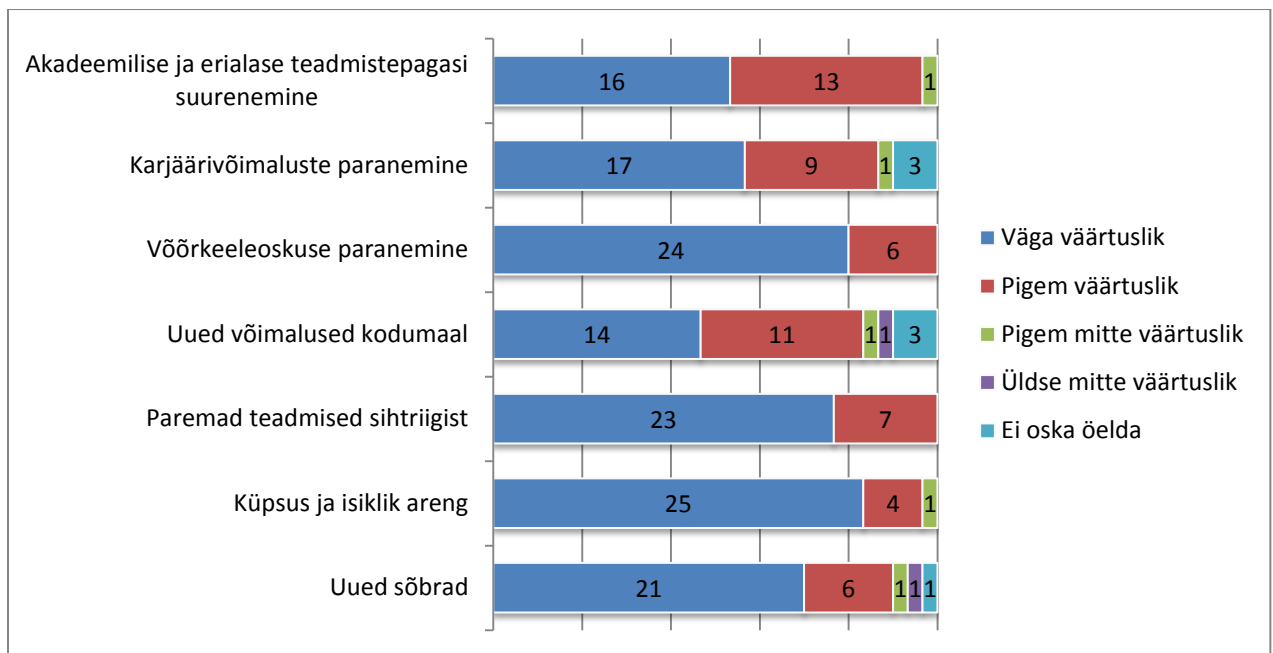
Praktikal osalenud praktikandid hindavad programmis osalemist väga mitmetes dimensioonides väärtuslikuks. Comeniuse praktikaprogrammis osalemine oli nende hinnangul kõige väärtuslikum küpsuse ja isikliku arengu aspektist – 25 vastanut 30-st pidas seda väga väärtuslikuks ning 4 vastanut pigem väärtuslikuks. Väga kõrgelt hinnati ka teadmistepagasi suurenemist sihtriigist, võõrkeeleoskuse paranemist ja uute sõprade leidmist (Joonis 15). Veidi tagasihoidlikumalt hinnati praktikaprogrammi väärtuslikkust uute võimaluste tekitamisele kodumaal ning akadeemilise ja erialase teadmistepagasi suurenemisele.

Lisaks joonisel 15 väljatoodule, peeti programmis osalemist väärtuslikuks ka seetõttu, et see andis kindlust õpetajakutse sobivuses ning julgust:

„See kindlustunne tekkis, et ma olen endale valinud õige eriala ja mulle meeldib õpetaja töö. Samuti andis rohkem motivatsiooni magistriõppes jätkamiseks.“

„Andis julgust proovida uusi asju ning esindada ja tutvustada Eestit.“

Joonis 15 Praktikaprogrammis osalemise väärtuslikkuse hinnangud

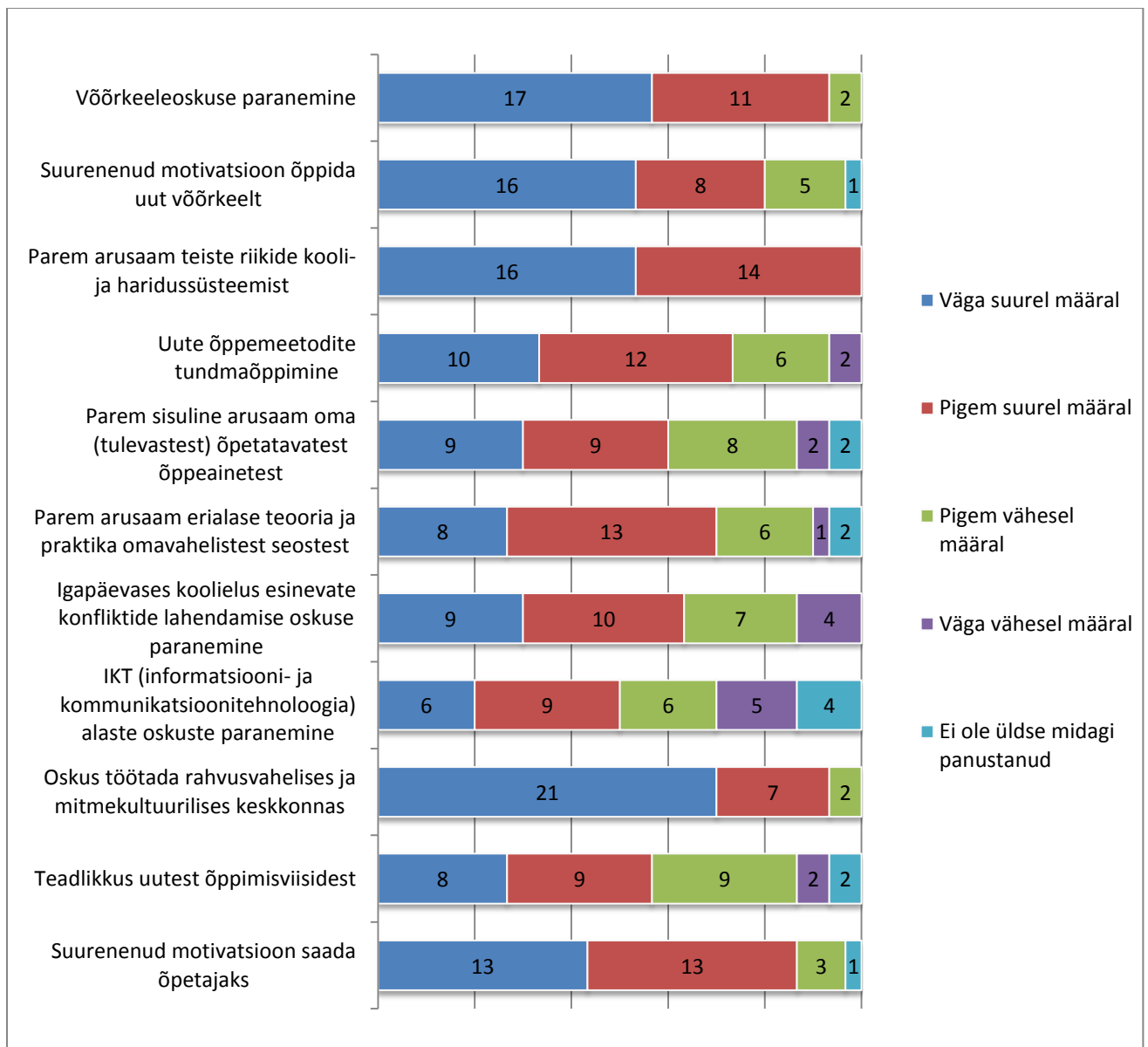
Praktikal osalemine on kahtlemata andnud oma panuse praktikantide oskustele ja teadmistepagasile. Joonis 16 annabki ülevaate, kui suur on olnud erinevate praktikal saadud kogemuste mõju praktikantide isiklikule ja erialasele arengule.

Kõige suurema panuse andis praktika oskusele töötada rahvusvahelises ja mitmekultuurilises keskkonnas – üle kahe kolmandiku vastanuist leidis, et see panustas tema arengusse väga suurel määral ning 7 vastanut, et pigem suurel määral. Oluliselt paranes ka praktikantide arusaam teiste riikide kooli- ja haridussüsteemist – 16 vastanul väga suurel ning 14-l pigem suurel määral. Praktikal osalemine parandas küsitletute võõrkeeleoskust 17 juhul väga suurel

ning 11 juhul pigem suurel määral. Märkimisväärselt suurenes ka motivatsioon õppida uut võõrkeelt ning saada õpetajaks.

Keskmiselt veidi vähem panustas praktikal osalemine praktikantide sisulise arusaama paranemisse oma tulevatest õpetatavatest õppeainetest – 12 vastanut leidis, et see arusaam paranes pigem vähesel määral või üldse mitte. Kõige tagasihoidlikum oli praktikaprogrammil osalemise panus aga IKT alaste oskuste arengusse – programmis osalemine arendas neid oskusi suurel määral vaid pooltel vastuist; ülejäänute hinnangul oli areng väike või puudus üldse.

Joonis 16 Praktikaprogrammis osalemise panus isiklikku ja erialasesse arengusse

Comeniuse õpetajapraktikal osalemine on paljudele andnud tajutava õpingute- või karjäärialase konkurentsieelise. Veidi alla poolte vastanute väitel on nad konkurentsieelise olemasolu tajunud – see on heaks täienduseks CV-s; seda on toodud välja tööintervjuudel; rahvusvaheline kogemuse olemasolu tõttu on saadud tööpakkumisi; ülikoolis on vähenenud anonüümsus ning muutunud suhtumine:

„Tööintervjuudel on küll välja toodud mu praktikat.“

„Olen saanud mitu tööpakkumist just rahvusvahelise kogemuse tõttu.“

„Ametikohale kandideerides mõistsin, et konkurents oli tihe ning usun, et minu välispraktika kogemus oli hea näitaja minu CVs.“

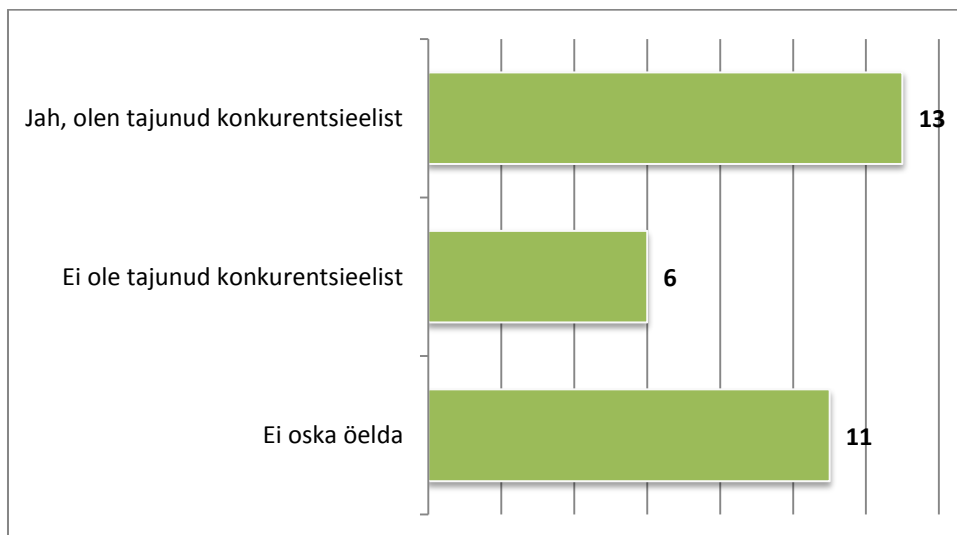
„Koolis töövestlustel käies olen tajunud, et juhtkonna jaoks on välismaa kogemus oluline lisaväärtus.“

„Praktikalt tagasi tulles sain Eestis tööd keeleõpetajana just praktikakogemustele rajanedes.“

„Minu vastu on palju rohkem huvi. Ma ei tunne ennast ülikoolis enam anonüümselt. Suhtumine minusse on erinev mõne õppejõu puhul kindlasti.“

Need vastanud, kes ei ole tajunud Comeniuse praktikal osalemisest tulenevalt konkurentsieelist või need, kes valisid variandi „ei oska öelda“, vastasid valdavalt selliselt, sest nad ei ole veel sisenenud tööturule ning ei ole seetõttu saanud võimalikku konkurentsieelist tajuda. On vaid paar üksikut näidet vastanuist, kes töötavad küll õpetajana, ent ei ole tajunud Comeniuse praktikast tulenevat konkurentsieelist.

Joonis 17 Õpingute- või karjäärialase konkurentsieelise tajumine Comeniuse praktikal mitteosalenute ees

Analüüsist selgub, et Comeniuse praktikal osalemine on mõjutanud üsna suure osakaalu praktikantide karjääri või õpingute edasist kulgu. Peaaegu pooled ehk 14 vastanut väitis, et see on nende karjääri või õpinguid mõjutanud.

„Kindlasti on mõjutanud! Õpingute mõte sai arusaadavamaks, sest silmaring on laiem.“

„Jah, praktika on aidanud paremini mõista iseennast ja oma soove.“

„Leian, et mul oli tööd leida kooli kõrvalt kergem just selle kogemuse tõttu. Näitab, et on julgust ja pealehakkamist.“

„Pärast Comeniuse-aastat otsisin uue töö – nüüd olen õpetaja välisriigis.“

„Olen hakanud nägema, kuidas õpetajad mujal elavad ja see on minus tekitanud soovi mitte Eestis õpetajaks saada enne, kui midagi muutunud on!“

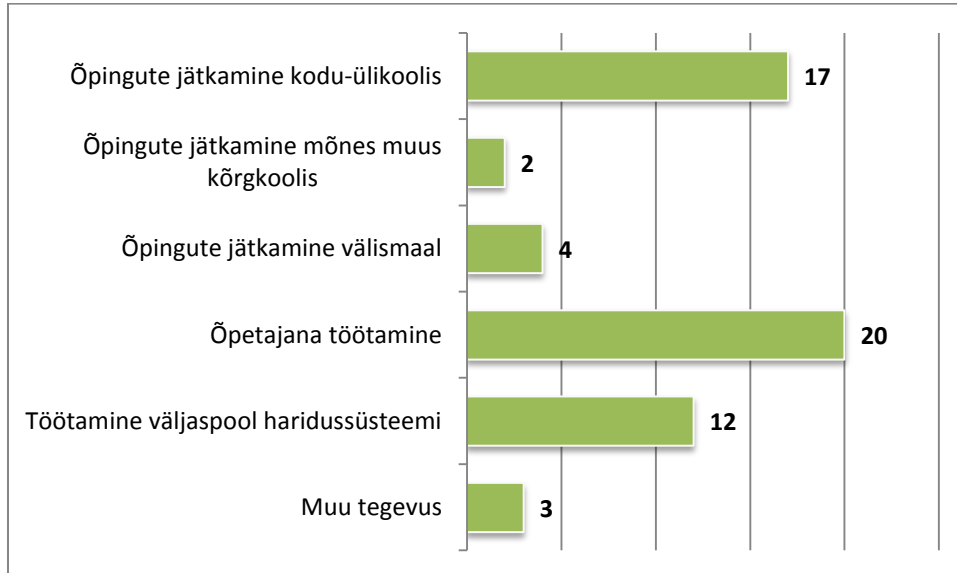
6 vastanu sõnul pole aga Comeniuse praktikal osalemine nende edasisi valikuid mõjutanud.

„Veel ei ole mõjutanud, sest ma ei ole leidnud veel tööd koolis.“

„Kui õpetaja eriala lõpetatud saan, siis kindlasti mõjutab.“

10 küsitluses osalenut jättis sellele küsimusele vastamata, mis võib aga olla indikaatoriks, et nad ei ole veel silmitsi seisnud olukorraga, kus Comeniuse praktika mõju võiks esile tulla. Küsitlusest selgubki, et kaks kolmandikku kõigist vastanuist on pärast Comeniuse praktika lõppu õpetajana töötanud, kolmandik aga veel mitte (Joonis 18). 23 vastanut on pärast praktikaprogrammi lõppemist veel kõrgkoolis õppinud ning 12 inimest on töötanud väljaspool haridussüsteemi. 3 vastanut märkis oluliste tegevustena veel ka muid tegevusi, milleks olid reisimine, vabakutselisena töötamine ja Erasmuse üliõpilasvahetuse programmis osalemine.

Joonis 18 Praktikantide peamised tegevused pärast praktika lõppu

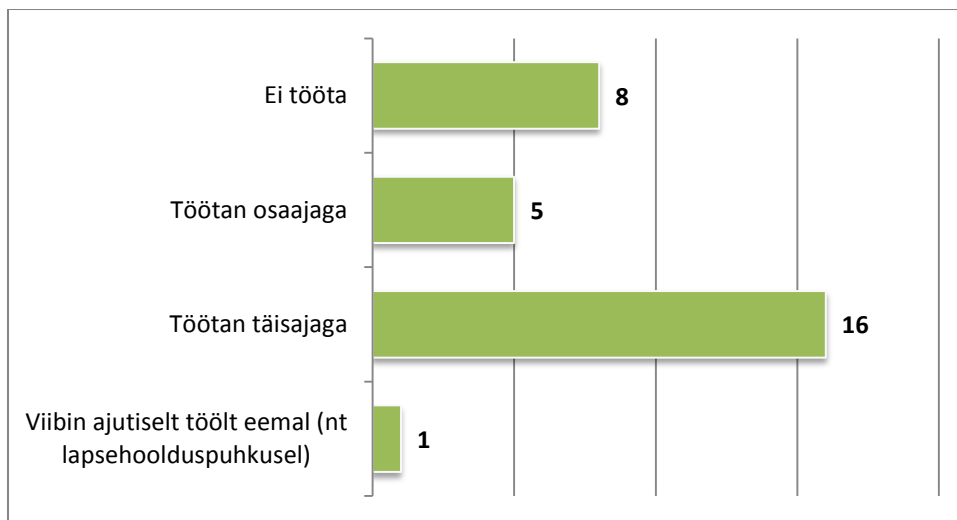
Comeniuse õpetajapraktikat arvestati vaid 9 vastanu kodu-ülikooli õppekavas. See tähendab, et 21 vastanut ei saanud praktika eest ainepunkte. Kindlasti on neid, kes ei soovinudki ainepunkte saada ning neid, kes sooritasid praktika pärast õpinguid, ent siiski on see osakaal, kelle õppekavas praktikat arvestati väga väike.

Veidi üle pooltel – 16 vastanul on tänaseks päevaks omandatud õpetajakvalifikatsioon. Ülejäänud 14 vastanut ei ole õpetajakvalifikatsiooni veel omandanud, kuid see on neil plaanis. Kusjuures küsitletute seas on 7 vastanut, kes ei ole veel õpetajakvalifikatsiooni omandanud,

ent töötavad juba õpetajana. Mitte ükski vastanuist ei öelnud, et tal poleks õpetajakvalifikatsiooni omandamine plaanis, ka mitte need, kes töötavad hetkel haridussüsteemist väljaspool ning õpetajaametist üsna kaugetel ametikohtadel.

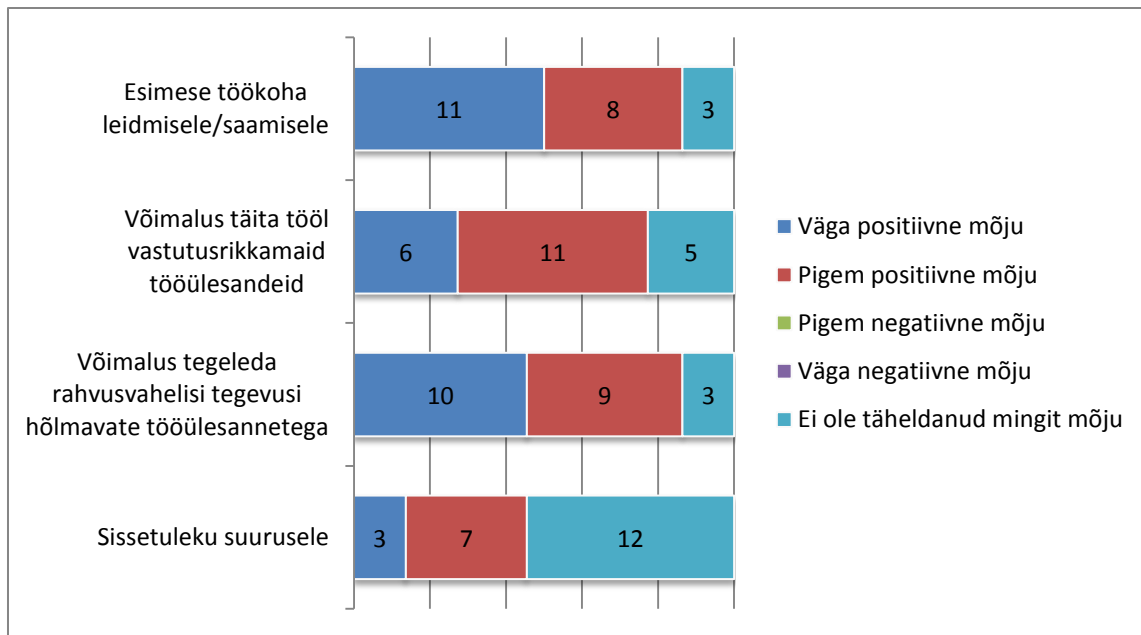
Valdav osa endistest Comeniuse praktikantidest käib tööl. Küsitletud praktikantidest töötab hetkel täisajaga 16 vastanut ning osaajaga 5 vastanut (Joonis 19). 22-st töөлkäijast (sh üks ajutiselt töölt eemal viibija) enamik (14 vastanut) töötab õpetajana; 5 vastanut ei tööta küll õpetajana, kuid nende töö on seotud haridusvaldkonnaga; ning vaid 3 vastanu töö ei ole üldse õpetamisega seotud.

Joonis 19 Praktikantide töötamine

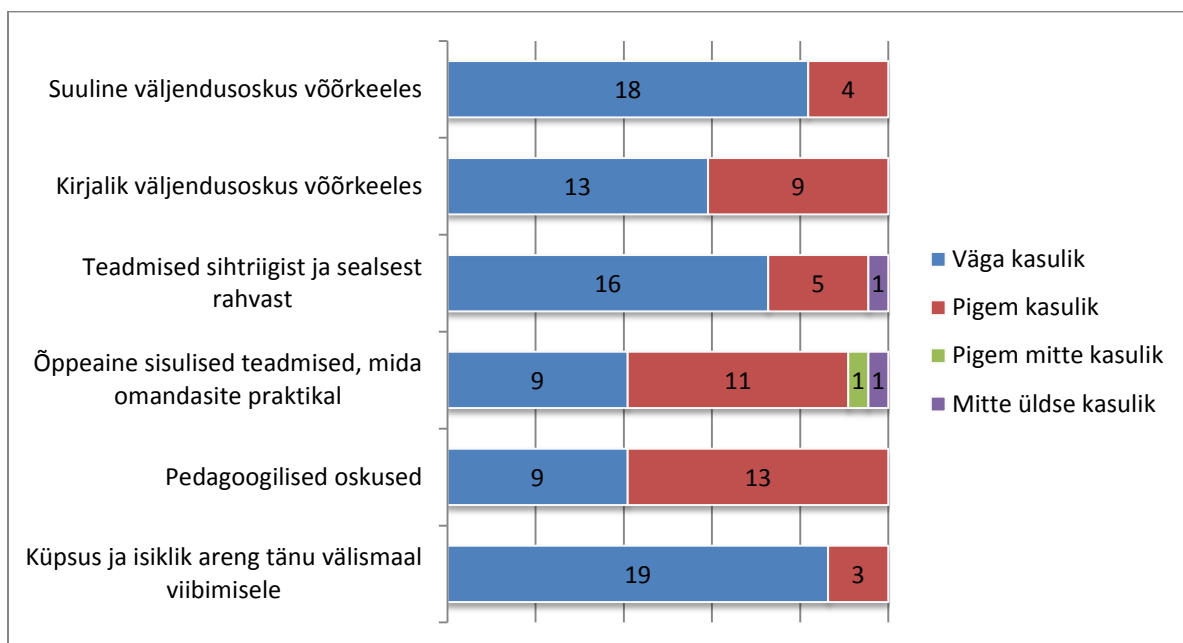
Need vastanud, kes hetkel töötavad, leiavad üksmeelselt, et Comeniuse praktikal osalemine on omanud nende tööalastele arengutele kas pigem positiivset mõju ning negatiivse mõju esinemist ei ole täheldanud mitte keegi (Joonis 20). Kõige positiivsemalt on Comeniuse praktika mõjutanud noori esimese töökoha leidmisel – 11 vastanu hinnangul on mõju olnud väga positiivne ning 8 vastanu sõnul pigem positiivne. Kõige vähem on täheldatud praktika mõju sissetuleku suurusele – 12 vastanu sõnul ei ole nad mingisugust mõju märganud.

Joonis 20 Comeniuse praktika mõju töölastele arengutele

Ka Comeniuse praktikakogemuse käigus omandatud oskused on osutunud praktikantide hinnangul nende töös valdavalt kasulikuks. Kõige kasulikumaks oma töös hindavad praktikandid küpsust ja isiklikku arengut, mis saavutati just tänu praktikal osalemisele – 19 vastanut peab seda oma töös väga kasulikuks ning 3 vastanut pigem kasulikuks. Teiseks väga suurt kasu kaasa toonud teguriks on võõrkeelse suulise väljendusoskuse arenemine – 18 vastanu hinnangul on see nende töös väga kasulikuks osutunud. Täpsema ülevaate praktikal omandatud oskuste kasulikkusest tööelus annab joonis 21.

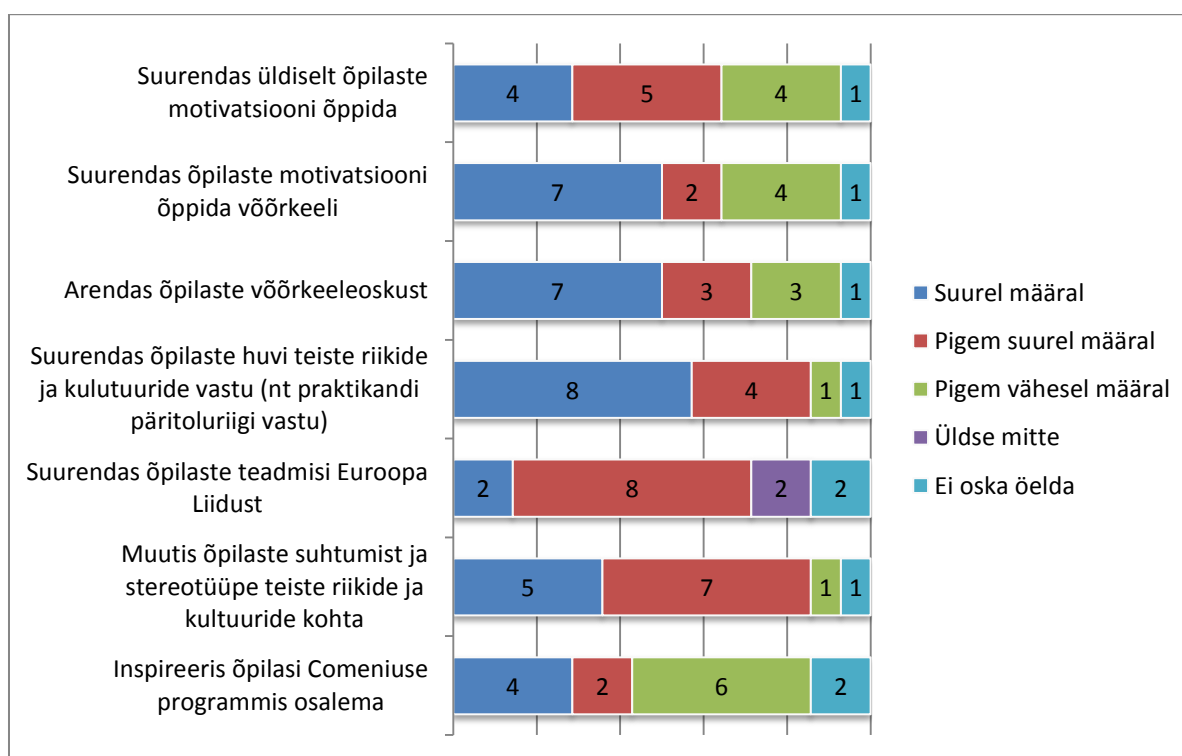
Joonis 21 Praktikal omandatud oskuste kasulikkus osutumine töös

3.2 Mõju vastuvõtvale koolile

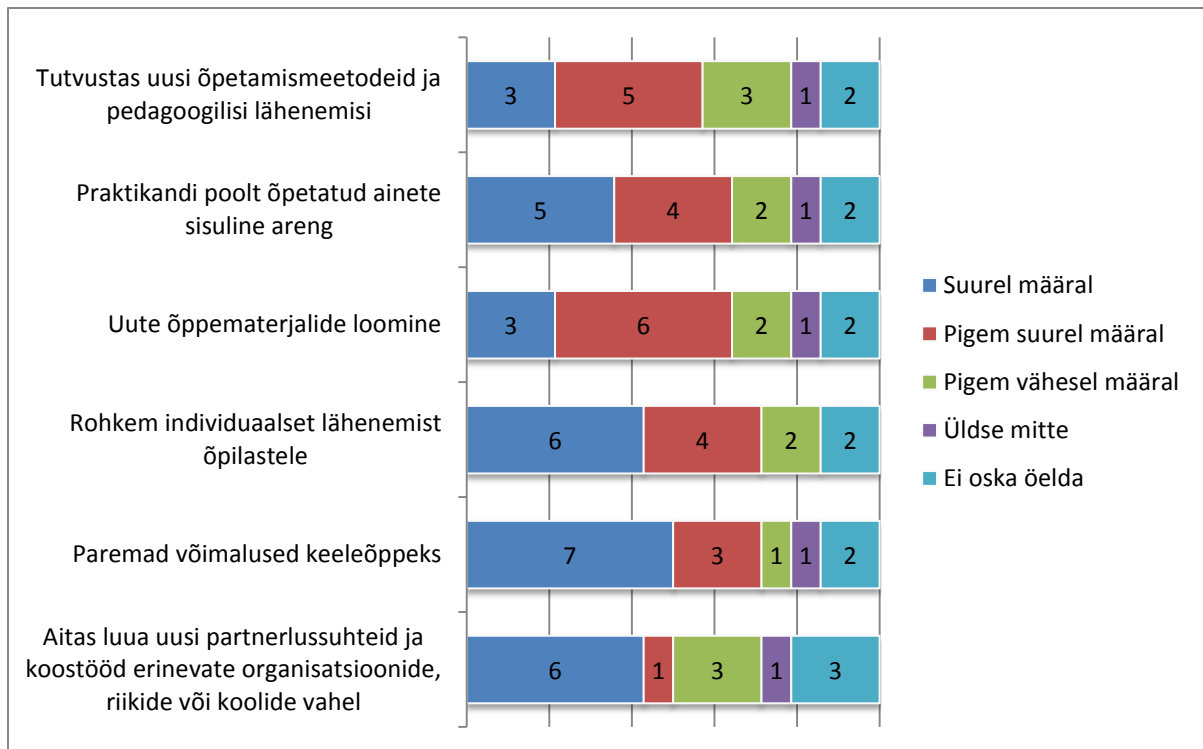
Üle poole küsitletud koolide kontaktisikutest on seisukohal, et Comeniuse praktikandi mõju õpilaste arengusse oli erinevates aspektides pigem suur. Kõige enam leiti, et praktikant suurendas õpilaste huvi teiste riikide ja kultuuride vastu – 12 vastanut 14-st leidis, et praktikant suurendas seda huvi õpilastes kas suurel või pigem suurel määral. Sama osakaal vastanuist leidis, et praktikant suutis suurel või väga suurel määral muuta õpilaste suhtumist ja stereotüüpe teiste riikide ja kultuuride kohta. 10 vastanu sõnul suurendas praktikant pigem suurel või suurel määral õpilaste teadmisi Euroopa Liidust ning arendas nende võõrkeeleoskust. Veidi vähem õnnestus praktikandil suurendada õpilaste üldist motivatsiooni õppida – 4 vastanu sõnul suutis praktikant seda teha suurel määral; 5 vastanu sõnul pigem suurel määral ning 4 vastanu arvates pigem vähesel määral (Joonis 22).

Joonis 22 Praktikandi mõju õpilaste arengusse

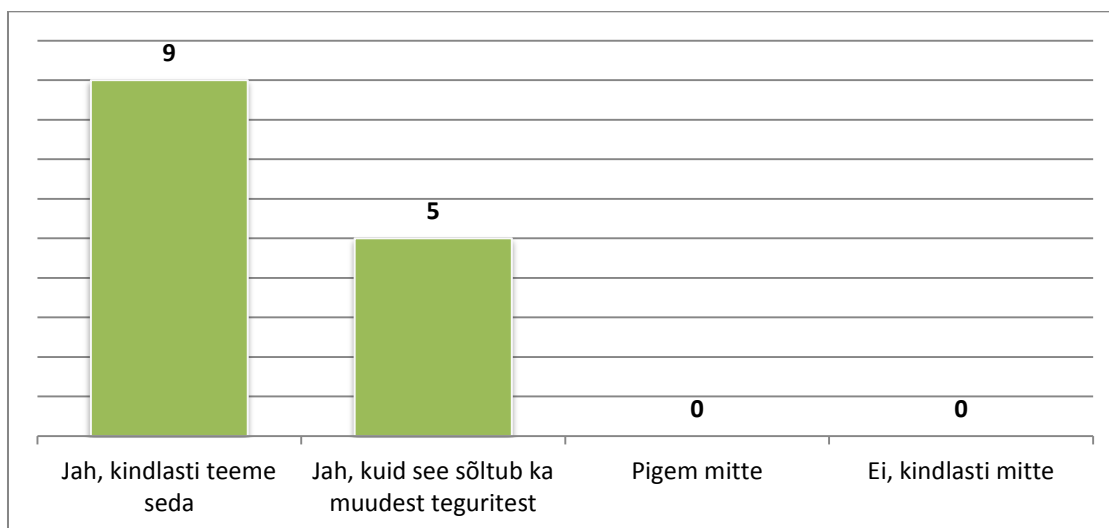
Praktikandi mõju õpetajatele ja koolielule üldisemalt oli samuti valdavalt üsna märkimisväärne. Kümnes koolis mõjutas praktikant kas suurel või pigem suurel määral keeleõppe võimaluste paranemist, 9 koolis sai pakkuda tänu praktikandile rohkem individuaalset lähenemist õpilastele ning samuti 9 koolis arenesid praktikandi poolt antud ained sisuliselt suurel või pigem suurel määral. Veidi tagasihoidlikumalt panustasid praktikandid uute õppemeetodite ja pedagoogiliste lähenemiste tutvustamisse; uute partnerlussuhete loomisesse teiste riikide, koolide või organisatsioonidega ning uute õppematerjalide loomisesse (Joonis 23).

Joonis 23 Praktikandi panus erinevatesse igapäevase koolielu aspektidesse

Koolide kõrget rahulolu praktikaprogrammiga ning selle väga positiivset mõju nii õpilastele kui koolile tervikuna, ilmestab hästi joonisel 24 kujutatut. Kõik küsitletud koolid on valmis ka tulevikus Comeniuse praktikante vastu võtma ning lausa 9 vastanut väitis, et nende kool teeb seda tulevikus kindlasti.

Joonis 24 Valmisolek ka tulevikus Comeniuse praktikante oma koolis võõrustama

4 Soovitused

Ehkki eelnev analüüs tõi välja Comeniuse õpetajapraktika programmi väga hea toimimise Eestis – osalejate rahulolu programmiga on suur, olulisi probleeme ei ole praktikate vältel esinenud ning programmi mõju on olnud tugevalt positiivne, kerkis siiski esile ka mõningaid aspekte, kus oleks potentsiaalselt arenguruumi. Järgnevalt tuuaksegi välja mõned soovitused, mida Comeniuse programmi kohalik büroo võiks otseselt või kaudselt oma tegevuses arvesse võtta, muutmaks praktikaprogrammi veelgi paremaks. Osad allpool toodud soovitused tulenevad otseselt küsitlute vastustest; osad on aga küsimustiku autori poolsed ettepanekud küsitluses välja tulnud probleemide, kitsaskohtade ja rahulolematuse allikate võimalikuks lahendamiseks.

Analüüsist selgus, et nii mõnegi väiksema või suurema probleemi põhjuseks olid osalejate valed ootused praktika suhtes või oskamatus praktikaks valmistuda. Seega oleks oluline teha eelnevat selgitustööd nii koolidele kui ka tulevastele praktikantidele, et neil kujuneksid realistlikud ootused ja et nad oleksid selleks kogemuseks valmistunud.

- Koolidele peaks selgitama, et praktikant ei ole teiste töötajate töökoormuse vähendaja või mõne õpetaja asendaja.
- Praktikandile peaks pakkuma võimalikult mitmekülgset kogemust lisaks õpetamisele ka muudes kooliga seotud tegevustes, ent samas ei tohiks teda liigselt suure töökoormusega koormata.
- Kui koolid võtavad praktikandi, peab neil olema talle ka tegevust – nii mõnigi praktikant ei saanud koolis piisavalt rakendust.
- Koolidele tuleks selgitada pädeva mentori olemasolu ja tema rolli olulisust terve praktikaperioodi vältel. Oluline on, et praktikandil oleks olemas üks konkreetne isik, kelle poole ta saab oma murede ja küsimustega pöörduda ning kes oskaks ka reaalselt neile küsimustele vastata.
- Kuna enamikul praktikantidest esines praktika vältel võõrkeelega probleeme, siis tuleks selgitada praktikantidele eelneva keelelise ettevalmistuse olulisust ning pakkuda selleks ka reaalseid võimalusi.
- Tulevaste praktikantidega peaks arutama nende ootusi praktika suhtes ning arvestama neid sihtriigi ja kooli määramisel.

„Praktikant peaks endale teadvustama, miks ta on taotluse esitanud praktikale tulekuks ja mida ta praktikalt ootab, mida ise vastu annab. Ka seda, et kool võib asuda maal, pealinnast väljas. Lihtsalt linnukese pärast oma riigis ei tasu praktikale tulla.“

- Koole tuleks julgustada kasutama praktikante senisest rohkem ja paremini uute partnerlussuhete arendamiseks – st näha neid kui võimalust algatada mõni projekt nt praktikandi riigi kooliga.

Lisaks selgitustööle saab välja tuua ka konkreetseid tegevusi, mida kohalik büroo võiks ette võtta:

- Paar kooli tõi probleemina välja, et nad oleksid soovinud saada rohkem eelnevat taustainfot praktikandi kohta. Seega võiks kohalik büroo praktikandi ja kooli omavahel kontakti viia juba enne praktika algust – nii saaks kooli kontaktisik või tulevane mentor ning praktikant ka enne praktika algust vahetumalt suhelda. Samuti peaks kohalik büroo osalejatele tungivalt soovutama selle võimaluse reaalselt kasutamist.
- Mitmel praktikandil esines probleeme paberimajandusega. Kohalik büroo võiks teha selgemaks vajalike dokumentide/avalduste nimekirja ning hinnangulise ajakulu, millega tuleks nende dokumentide saamiseks või kordaajamiseks arvestada.
- Praktikantidele tuleks anda rohkem informatsiooni tervisekindlustuse kohta. See on mitmel praktikandil olulisi segadusi tekitanud vähese teadlikkuse tõttu.
- Kohalikul bürool võiks olla praktikante vastuvõtivatele koolidele nn „*to do list*“, kus oleksid välja toodud kõik tegevused ja asjaajamised, mille kool peab praktikandiga seoses korda ajama. See lihtsustaks esmakordselt praktikanti taotlevate koolide programmis osalemist ning julgustaks võib-olla ka rohkemaid koole praktikanti taotlema.
- Ühe ettepanekuna toodi välja mõnekuuliste praktikaprogrammide kaotamine. *„Praktikaprogramm peaks kindlasti kestma terve õppeaasta, mõnekuulise praktika jooksul ei ole kuidagi võimalik sisulist koostööd teha ja realselt kooliellu sisse elada.“*
- Küsitlustulemused näitasid, et enamik noori sai informatsiooni Comeniuse praktikaprogrammi kohta läbi personaalsete kontaktide – kas õppejõududelt, ülikooli personalilt või teistelt tudengitelt/sõpradelt. Seega tuleks keskenduda programmi tutvustamisele just õppejõudude ja ülikooli personali seas ning ülikoolide meililistides. Samuti võiks osutada efektiivseks, kui varasemad Comeniuse praktikandid käiksid ise ülikoolides programmi tutvustamas.
- Tuleks uurida täpsemalt, miks ei arvestatud enamike praktikantide praktikat kodu-ülikooli õppekavas – st miks ei saadud/ei antud selle eest paljudele ainepunkte.

Kokkuvõte

Comeniuse õpetajapraktika programmi mõju küsimustik, mis tugines programmis osalenud Eesti praktikantide ja koolide kontaktisikute seas läbiviidud küsitlustele, annab ülevaatliku pildi selle programmi toimimisest Eestis.

Küsimustiku tulemused näitavad, et Comeniuse õpetajapraktika programm toimib Eesits hästi. Programmis osalenu, nii praktikantide kui vastuvõtvate koolide rahulolu programmiga on väga kõrge ning olulisi probleeme ei ole neil ette tulnud. Üldiselt kõrgeid rahuloluhinnanguid viisid veidi alla praktika vältel esinenud väiksemad probleemid. Peamiselt olid probleemid seotud valede ootustega praktika või praktikandi suhtes ning praktiliste küsimustega (paberimajanduse ja elukoha küsimustega).

Praktikaprogrammis osalemine on mõjutanud praktikantide erialast ja isiklikku arengut märkimisväärselt. See on andnud paljudele kindlustunnet õpetajakutse sobivuses ning seeläbi on suurenenud nii mõnegi programmis osalenu soov saada õpetajaks. Need praktikandid, kes on asunud erialasele tööle, on valdavalt märganud Comeniuse praktikal osalemise kasulikkust tööle kandideerimisel – see on andnud teatavat konkurentsieelist.

Ka praktikante võõrustanud koolid on kogenud praktikaprogrammis osalemise positiivset mõju. Seda kinnitab fakt, et kõigi küsitletud koolide esindajad väitsid, et nende kool on nõus ka tulevikus Comeniuse praktikante vastu võtma. Koolide hinnangul on praktikandi mõju koolile kõige suurem just keeleõppevõimaluste paranemise aspektis.

Kuigi analüüs tõestas programmi head toimimist ja tugevalt positiivset mõju osalejatele, oli siiski üksikuid küsitlusele vastanud, kelle praktikakogemus oli veidi negatiivsem ja probleemsem. Töös väljatoodud soovitude arvessevõtmisel saaks aga muuta programmi veelgi paremaks ning seeläbi vältida esinenud probleemide kordumist tulevikus.

LISA 1 Praktikantide seas läbiviidud ankeetküsitlus

KÜSITLUS

Comeniuse õpetajapraktika mõjudest

Praktikandid

PRAKTIKATAOTLUS

1. Kust saite informatsiooni Comeniuse õpetajapraktika kohta? Võite valida mitu vastusevarianti.

SA Archimedes Hariduskoostöö kodulehelt	1
Comeniuse programmi kodulehelt, reklaamvoldikult vms	2
Euroopa Komisjoni kodulehelt	3
Oma kodu-ülikooli õppejõududelt/personalilt	4
Varasemalt Comeniuse õpetajapraktikal osalenutelt	5
Teistelt üliõpilastelt/sõpradelt	6
Muu, palun täpsustage	7

2. Kui olulised olid Teie jaoks alljärgnevad tegurid õpetajapraktikale kandideerimisel?

	Väga oluline	Pigem oluline	Pigem ebaoluline	Üldse mitte oluline
Soov saada õpetamiskogemust välisriigis				
Soov õppida võõrkeelt				
Soov reisida				
Sõbrad kandideerisid samuti õpetajapraktikale, nende eeskuju				
Soov suurendada oma teadmisi sihtriigist				
Soov parandada oma karjääriväljavaateid				
Soov väljuda oma tavapärasest rutiinist				

Muu oluline põhjus. Palun täpsustage .....

RAHULOLU

3. Kuivõrd olid teie praktikaavalduses valitud eelistused allpool loetletud aspektides täidetud?

	Täiesti täidetud (1. eelistus)	Osaliselt täidetud (2. eelistus)	Ei olnud täidetud
Sihtriik			
Vastuvõtva kooli tüüp/õppeaste			
Vastuvõtva kooli suurus ja asukoht			
Õpetatavate õpilaste			

vanusevahemik			
Õppeained, mida soovisite õpetada			
Õpetamise keel			
Praktika toimumisaeg ja kestvus			

Mõni muu oluline aspekt, mille eelistused ei olnud täidetud: .....

Kui teie eelistused ei olnud (täielikult) täidetud, siis millised olid selle negatiivsed/positiivsed tagajärjed?

Negatiivsed tagajärjed:

.....
 .....

Positiivsed tagajärjed:

.....
 .....

4. Kuidas jäite üldiselt rahule kooliga, kus sooritasite praktika?

Üldse ei jäänud rahule 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 Väga rahul

Palun põhjendage .....

5. Kui tihti teie praktika jooksul toimusid järgnevad tegevused?

	Väga tihti	Pigem tihti	Pigem harva	Väga harva	Üldse mitte
Suhtlemine mentori/ kontaktisikuga					
Suhtlemine vastuvõtva kooli õpetajatega ja/või teiste personali liikmetega					
Suhtlemine vastuvõtva kooli õpilastega					
Suhtlemine kohalikega väljaspool kooli					
Sihtriigis ringi reisimine					
Muuseumide, kontsertide, teatrite, kino jm külastamine					
Vabaajategevused üheskoos kohalikega					

Kui praktika vältel toimus veel muud olulisi sotsiaalseid tegevusi/üritusi, siis palun nimetage.

.....
 .....

6. Kas vastuvõttev kool määras teile mentori, kelle ülesandeks oli teie toetamine ja nõustamine Comeniuse praktika vältel?

- Jah, üks inimene oli selleks määratud terve praktika vältel 1
 Jah, mitmed inimesed jagasid seda vastutust 2
 Ei, praktikant pidi ise leidma kontaktisiku 3
 Muu variant, palun täpsustage..... 4

7. Kui rahule te jäite vastuvõtva kooli poolse toetuse ja/või nõustamisega järgnevates aspektides?

	Väga rahul	Pigem rahul	Pigem ei ole rahul	Üldse ei ole rahul	Ei pakutud mingit toetust
Majutuse leidmine					
Muud praktilised eluolu puudutavad küsimused					
Tööülesandeid puudutavad nõuanded					
Keeleõpe					
Tutvumine kohalikega					
Kultuuri-, spordi- jm tegevused					
Isiklikud mured/küsimused					
Muu. Palun täpsustage					

Kui te ei olnud mingites aspektides pakutava toetuse ja nõustamisega rahul, siis palun põhjendage.

.....
 .....

8. Kuidas jäite üldiselt rahule oma elamistingimuste ja majutusega praktika sihtriigis?

Üldse ei jäänud rahule 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 Väga rahul

Palun põhjendage .....

9. Kuidas jäite üldiselt rahule kohaliku büroo (SA Archimedes Hariduskoostöö keskuse) tegevuse ja abiga praktikale kandideerimise ning praktika vältel?

Üldse ei jäänud rahule 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 Väga rahul

10. Kas teil esines praktika vältel olulisi probleeme järgnevates aspektides?

	Ei esinenud probleeme	Esines väiksemaid probleeme	Esines olulisi probleeme
Võõrkeelest arusaamine ja selles suhtlemine			
Võõrkeeles õpetamine			
Kontaktisiku või mentori valmisolek reageerida minu probleemidele ja/või vastata küsimustele			
Õpetajate ja personali valmisolek koos minuga klassiruumis töötamiseks			
Õpilaste vähene huvi osaleda minu tundides			
Õpilaste vähene huvi osaleda minu korraldatud õppetöö välistes tegevustes			
Suhtlemine ja koostöö õpilastega			
Suur töökoormus			
Suur vastutus			
Vastuvõtva kooli tööõhkkond			
Praktika korralduslikud küsimused			
Rahalised küsimused			
Sihtriigi elustiili eripära			

Kui teil esines praktika vältel veel mingeid olulisi probleeme, siis palun kirjutage, milles need seisnesid.

.....
 .....

11. Vaadates tagasi oma Comeniuse õpetajapraktikale, kui rahul te sellega üldiselt jäite?

Üldse ei ole rahul 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 Väga rahul

Palun põhjendage .....

MÕJU

12. Mõeldes tagasi, kui väärtuslikuks peate te osalemist Comeniuse praktikaprogrammis järgnevatest aspektidest lähtuvalt?

	Väga väärtuslik	Pigem väärtuslik	Pigem mitte väärtuslik	Üldse mitte väärtuslik	Ei oska öelda
Akadeemilise ja erialase teadmistepagasi suurenemine					
Karjäärivõimaluste paranemine					
Võõrkeeleoskuse paranemine					
Uued võimalused kodumaal					

Paremad teadmised sihtriigist					
Küpsus ja isiklik areng					
Uued sõbrad					
Muu oluline aspekt, palun täpsustage					

13. Mil määral on Comeniuse õpetajapraktikal osalemine panustanud teie isiklikku ja erialasesse arengusse?

	Väga suurel määral	Pigem suurel määral	Pigem vähesel määral	Väga vähesel määral	Ei ole üldse midagi panustanud
Võõrkeeleoskuse paranemine					
Suurenenud motivatsioon õppida uut võõrkeelt					
Parem arusaam teiste riikide kooli- ja haridussüsteemist					
Uute õppemeetodite tundmaõppimine					
Parem sisuline arusaam oma (tulevastest) õpetatavatest õppeainetest					
Parem arusaam erialase teooria ja praktika omavahelistest seostest					
Igapäevases koolielus esinevate konfliktide lahendamise oskuse paranemine					
IKT (informatsiooni- ja kommunikatsioonitehnoloogia) alaste oskuste paranemine					
Oskus töötada rahvusvahelises ja mitmekultuurilises keskkonnas					
Teadlikkus uutest õppimisviisidest					
Suurenenud motivatsioon saada õpetajaks					

14. Kas Comeniuse õpetajapraktikal osalemist arvestati teie koduülikooli õppekavas (st kas saite selle eest ainepunkte)?

Jah 1
 Ei 2

15. Kas olete tajunud Comeniuse praktikal osalemisest tulenevat konkurentsieelist (õpingute- või karjäärialaselt) praktikal mitteosalenute ees?

Jah 1
Ei 2
Ei oska öelda 3

Palun põhjendage oma vastust.

.....
.....

16. Kas Comeniuse õpetajapraktikal osalemine on mõjutanud teie õpingute ja/või karjääri edasist kulgu? Kuidas?

.....
.....
.....

17. Milliseid võõrkeeli te praktika vältel kasutasite? Võite valida mitu vastusevarianti.

Inglise keel
Prantsuse keel
Saksa keel
Vene keel
Hispaania keel
Soome keel
Muu, palun täpsustage

18. Kuidas hindate oma võõrkeeleoskust enne Comeniuse õpetajapraktikale asumist, pärast praktika lõppu ning täna sel päeval?

Sihtriigi kohalik keel

	C2 Väga hea	C1	B2	B1	A2	A1 Väga piiratud
Enne praktikat						
Pärast praktikat						
Praegusel hetkel						

Õpetamise keel praktikal (kui oli sama, mis sihtriigi keel, siis jätta tühjaks)

	C2 Väga hea	C1	B2	B1	A2	A1 Väga piiratud
Enne praktikat						
Pärast praktikat						
Praegusel hetkel						

SOOVITUSED

19. Mida soovitaksite omalt poolt tulevastele Comeniuse praktikantidele?

.....
.....
.....

20. Mida soovitaksite omalt poolt praegustele ja tulevastele Comeniuse praktikante vastuvõtvatele koolidele?

.....
.....
.....

PRAEGUSED TEGEVUSED

21. Pärast Comeniuse õpetajapraktika lõppu, millised on tänaseni olnud teie põhilised tegevused? Võite valida mitu vastusevarianti.

Õpingute jätkamine kodu-ülikoolis	1
Õpingute jätkamine mõnes muus kõrgkoolis	2
Õpingute jätkamine välismaal	3
Õpetajana töötamine	4
Töötamine väljaspool haridussüsteemi	5
Muu tegevus, palun täpsustage	6

22. Kas te olete tänaseks päevaks omandanud õpetajakvalifikatsiooni?

Jah	1
Ei, mitte veel	2
Ei, ei ole ka plaanis	3

23. Kas te töötate hetkel?

Jah, täisajaga	1
Jah, osaajaga	2
Ei tööta	3

Kui variant 1 või 2, siis ka küsimus 20-22

24. Kas teie töö on seotud õpetamisega?

Jah, töötan õpetajana	1
Osaliselt, töötan haridusvaldkonnas, kuid mitte õpetajana	2
Ei ole üldse seotud	3

25. Kuidas hindate, milline on olnud Comeniuse õpetajapraktikal osalemise mõju teie tööalastele arengutele?

	Väga positiivne	Pigem positiivne	Pigem negatiivne	Väga negatiivne	Ei ole täheldanud
--	-----------------	------------------	------------------	-----------------	-------------------

	mõju	mõju	mõju	mõju	mingit mõju
Esimese töökoha leidmisele/saamisele					
Võimalus täita tööl vastutusrikkamaid tööülesandeid					
Võimalus tegeleda rahvusvahelisi tegevusi hõlmavate tööülesannetega					
Sissetuleku suurusele					

Kommentaar:

.....

26. Millises ulatuses on Comeniuse õpetajapraktikal omandatud oskused ja saavutused osutunud teie töös kasulikuks?

	Väga kasulik	Pigem kasulik	Pigem mitte kasulik	Mitte üldse kasulik
Suuline väljendusoskus võõrkeeles				
Kirjalik väljendusoskus võõrkeeles				
Teadmised sihtriigist ja sealsest rahvast				
Õppeaine sisulised teadmised, mida omandasite praktikal				
Pedagoogilised oskused				
Küpsus ja isiklik areng tänu välismaal viibimisele				

LISA 2 Praktikante vastuvõtnud koolide seas läbiviidud ankeetküsitlus

KÜSITLUS

Comeniuse õpetajapraktika mõjudest

Praktikante võõrustavad koolid

Praktikandi üldinfo

1. Palun nimetage, millise õppeastme õpetamisega Teie koolis praktiseerinud Comeniuse praktikant peamiselt tegeles?

Algkool	1
Põhikool	2
Keskool	3

2. Millisest riigist oli Teie kooli poolt vastuvõetud Comeniuse praktikant?

.....

3. Mis oli praktikandi emakeel?

.....

4. Mis soost oli programmis osalenud praktikant?

Naine	1
Mees	2

5. Kui pikk oli Teie kooli poolt vastuvõetud Comeniuse praktikandi praktikaperiood?

..... kalendrikuud

6. Milliseid aineid Comeniuse praktikant Teie koolis õpetas?

.....
.....

7. Mis keeles Comeniuse praktikant neid aineid õpetas?

.....

8. Kas Comeniuse praktikant osales koolielus peale õpetamise ka muudes tegevustes (nt huviringid või - tegevus, personali kokkusaamised/koosolekud, projektid, väljasõidud jms)?

Jah 1

Ei 2

Palun täpsustage:

.....
 .....

9. Palun hinnake, mitu tundi nädalas tegeles praktikant keskmiselt õpetamise ja muude kooliga seotud tegevustega.

Õpetamisega ..... tundi nädalas.

Muude tegevustega ..... tundi nädalas.

Praktikandi toimetulek ja mõju

10. Mil määral nõustute järgnevate väidetega praktikandi toimetulekust klassiruumis ning koolis üldiselt?

Praktikant...	Täiesti nõus	Pigem nõus	Pigem ei ole nõus	Üldse ei nõustu
kasutas innovatiivseid õpetamismeetodeid (nt audiovisuaalseid materjale)				
Kasutas huvitavaid õppematerjale oma koduriigiga seoses				
Oli tavaliselt hästi valmistunud tööks klassiruumis				
Sai hakkama ka keeruliste ainega seotud teemade selgitamisega				
Julgustas õpilasi tunnis aktiivselt osalema				
Oli hea suhtleja				
Sai õpilastega hästi läbi				
Sai kolleegidega hästi läbi				
Sobitus hästi kooli keskkonda				

11. Kuidas hindate üldiselt praktikandi toimetulekut klassis?

Praktikant sai klassiruumis väga hästi hakkama 1

Praktikant sai klassiruumis üldiselt hakkama 2

Praktikandil esines väiksemaid probleeme klassi ees hakkamasaamisega 3

Praktikandil esines olulisi probleeme klassi ees hakkamasaamisega 4

Palun kommenteerige:

.....
 .....

12. Mil määral esines praktikaperioodil Comeniuse praktikandiga järgnevaid probleeme?

	Ei esinenud probleeme	Esines väiksemaid probleeme	Esines olulisi probleeme
Õpilaste vähene huvi osaleda praktikandi poolt läbiviidavates tundides/tegevustes			
Praktikandi vähesed erialased teadmised			
Praktikandiga suhtlemine (keelelised probleemid)			
Praktikandi vähene huvi osaleda õppetöövälistes tegevustes			
Õpetajate vähene valmisolek teha praktikandiga koostööd			
Praktikandi vähene integreeritus igapäevasesse kooliellu			
Praktikandi personaalsed probleemid			

Kui mõnes eelpool väljatoodud aspektis esines probleeme, siis palun kirjeldage lühidalt, milles need seisnesid.

.....
 .....

Kas esines veel mingeid olulisi probleeme? Milliseid?

.....
 .....

13. Palun hinnake, mil määral panustas Comeniuse praktikant Teie kooli õpilaste arengusse.

	Suurel määral	Pigem suurel määral	Pigem vähesel määral	Üldse mitte
Suurendas üldiselt õpilaste motivatsiooni õppida				
Suurendas õpilaste motivatsiooni õppida võõrkeeli				
Arendas õpilaste võõrkeeleoskust				
Suurendas õpilaste huvi teiste riikide ja kultuuride vastu (nt praktikandi päritoluriigi vastu)				
Suurendas õpilaste teadmisi Euroopa Liidust				
Muutis õpilaste suhtumist ja stereotüüpe teiste riikide ja kultuuride kohta				
Inspireeris õpilasi Comeniuse programmis osalema				

Veel mõni oluline aspekt, milles praktikant õpilaste arengusse panustas:

.....
 .....

14. Palun hinnake, mil määral panustas Comeniuse praktikant järgnevasse igapäevase koolielu aspektidesse.

	Suurel määral	Pigem suurel määral	Pigem vähesel määral	Üldse mitte
Tutvustas uusi õpetamismeetodeid ja pedagoogilisi lähenemisi				
Praktikandi poolt õpetatud ainete sisuline areng				
Uute õppematerjalide loomine				
Rohkem individuaalset lähenemist õpilastele				
Paremad võimalused keeleõppeks				
Aitas luua uusi partnerlussuhteid ja koostööd erinevate organisatsioonide, riikide või koolide vahel				

Veel mõni oluline aspekt, millesse praktikant panustas:

.....
 .....

15. Kuidas olid realselt täidetud Teie ootused praktikandi toimetuleku suhtes?

- Praktikant ületas ootusi 1
- Praktikant sai oma ülesannetega ootuspäraselt hakkama 2
- Praktikant jäi ootustele alla 3

Palun kommenteerige oma vastust:

.....
 .....

Mida oleksite Te praktikandilt täiendavalt veel oodanud?

.....
 .....

16. Kuidas jäi Teie kool üldiselt rahule Comeniuse praktika tulemustega?

Ei jäänud üldse rahule 1 – 2 – 3 – 4 – 5 – 6 – 7 – 8 – 9 – 10 Jäime väga rahule

Palun kommenteerige oma vastust:

.....
 .....

17. Tuginedes olemasolevale praktikandi võõrustamise kogemusele, kas Teie arvates oleks Teie kool nõus tulevikus veelgi Comeniuse praktikante võõrustama?

- Jah, kindlasti teeme seda 1
- Jah, kuid see sõltub ka muudest teguritest 2
- Pigem mitte 3
- Ei, kindlasti mitte 4